4 3de jaargang nr. 4 okt-nov-dec 2005

Meander

natuurpunt

Natuur rondom Leie, Schelde en Zwalm

MEANDER

is het regionale contactblad voor de leden van de Natuurpuntafdelingen Schelde-Leie, Scheldevallei, Vlaamse Ardennen, Oudenaarde, Ronse en Zwalm.vallei en voor de verschillende werkgroepen. Iedereen is welkom op onze activiteiten, ook niet-leden. Deelname aan wandelingen is steeds gratis en vrijblijvend

Lidmaatschap: Wie zich binnen onze regio aansluit bij Natuurpunt vzw krijgt automatisch ook driemaandelijks ***MEANDER***.

Ledenadministratie

Arsène Benoot, Gampelaeredreef 67, 9800 Deinze, tel. 09/386.38.95, arsene.benoot@skynet.be.
zwalm.vallei: Bart Magherman, Leonce Roelsstraat 5, 9620 Zottegem, 09/360.09.99, b.magherman@scarlet.be

Redactie

Jo Buysse, tel. 09/385.52.89
email: jozef.buysse@scarlet.be
Johan Cosijn, tel. 055/30.98.10
email: johan.cosijn@worldonline.be
Norbert Desmet, gsm 0494/65.33.91
email: desmetnorbert@hotmail.com
Rik Desmet, tel. 09/386.46.63
email: desmet.rik@scarlet.be
Philip Vergeylen, tel. 09/361.26.80
email: philip.vergeylen@scarlet.be

Foto's worden bezorgd aan:
jozef.buysse@scarlet.be

Werkten mee:

Arsène Benoot, Wim Bracke, Jo Buysse, Tom Buysse, Steven Clays, Philippe Clément, Xavier Coppens, Johan Cosijn, Dominiek Decleyre, Gilbert De Ghesquière, Emiel De Jaeger, Patrick De Rore, Rik Desmet, Norbert Desmet, Geert De Sutter, Karel De Waele, Eddy De Winter, Jurgen Dewolf, Marc Espeel, Pieter Espeel, Anne Fobert, Gunther Groenez, Filip Keirse, Yvette Moerman, Gerard Mornie, Eddy Saveyn, Ivan Steenkiste, Dirk Stroobandt, Paul Vandenbulcke, Michel Vander Vennet, Bernard Van Elegem, Jacques Vanheuverswyn, Philip Vergeylen, Geert Wisse, Marc Zwertvaegher.

Kaftfoto: Geweizwammetje door Gunther Groenez.

Oplage: 2000

Gedrukt op cyclusprint 90 g bij "Druk in de Weer" Gent.

3 Beste Natuurvrienden

4 De Dolle Distel

10 Met Natuurpunt naar Schotland

12 Latijn en Grieks

14 Zomeronrust

15 Invasie Aziatisch lieveheersbeestje

16 Schemerwandeling in Astene

17 Najaarsonrust: jacht!

Kalender: uitneembaar katern

19 Wijzigingsbesluit jacht en Uilenwinter?

20 Biodiesel

21 Gelezen ... en Groeischeut vallei Zeverenbeek

23 Vogelwaarnemingen maart-mei 2005

25 Fruithappening

25 Dag van de Natuur bij Zwalm.vallei

27 Opgepast: natuur

28 Eikelmuis: gegevens gevraagd

29 De planten laten in hun kaarten kijken

31 D'Hoppe: 3 afleveringen

32 Vlinderrapport 2004

35 Mesttransporten en Trage wegen

35 Nieuw Oost-Vlaams subsidiebesluit

35 We delen in de rouw van

Beste natuurvrienden,

Dominiek Decleyre

Als deze Meander bij u in de bus ligt is het alweer najaar. Wat zijn we als natuurliefhebbers toch gelukzakken. Terwijl onze -van de natuur onthechte- medemensen het onprettige vooruitzicht mogen koesteren om het komende driekwart jaar over het weer te lopen zagen, verheugen wij ons reeds op wat het komende seizoen ons te bieden heeft. Het is maar hoe je het bekijkt.

Een van die jaarlijkse gelegenheden in het najaar, waarbij we ons massaal kunnen tonen is de "Dag van de Natuur". Ook dit jaar (op 19 november, zie kalender) laten we het grote publiek meegenieten ... en meewroeten bij het beheer van onze natuurgebieden. Het is aan ons om deze kans ten volle te benutten en nieuwe mensen te engageren om lid te worden van Natuurpunt. Het mag duidelijk zijn dat ons ledenaantal een duidelijk signaal is naar de overheden. Laat ons hier voldoende aandacht aan besteden: iedere wandeling of activiteit zou ten minste moeten gepaard gaan met een minimale ledenwervingsactie, al was het maar door het aanbieden van een foldertje. Want laat ons wel wezen: 4 leden per hectare, dat kan nog veel beter (1250 leden en 350 ha reservaat).

Een volgende stap is het werven van actieve leden. Bij de deadline van de teksten voor deze Meander moesten we vaststellen dat het aantal mensen dat de opleiding tot natuurgids wenst te volgen zeer laag is. Vreemd genoeg is er tegelijk ook een stijgende vraag naar geleide wandelingen en daarmee gepaard de nood aan extra gidsen. Wie gids wil worden is dus zeker welkom. In onze "vacature" mikken we vol op de jong- of bruggepensioneerden met een stevige interesse voor de natuur en goede sociale vaardigheden. Informatie over de opleiding tot natuurgids vindt u bij het CVN (http://c-v-n.be) en op onze website.
De website van de regio (http://vlaamseardennenplus.be) werd onlangs geupdated met als doel de Vlaamse Ardennen *plus* beter in het voetlicht te stellen. De site is opgevat als portaalsite die de belangrijkste aankondigingen extra in de verf kan zetten en verder links aanbiedt naar relevante websites in onze regio, niet in het minst naar die van de afdelingen, werkgroepen en kernen. Een website mag nooit een doel op zich worden, het is echter wel een probaat communicatiemiddel dat we niet mogen verwaarlozen. Ondertussen worden ook inspanningen gedaan om de oude jaargangen van "Meander" on-line te brengen. Dit zal het opzoeken van een oud artikel flink vergemakkelijken.

Onze regionale werking is ondertussen al meer dan een half jaar oud. Samenwerking en solidariteit tussen de afdelingen waren belangrijke doelstellingen bij de oprichting. De afdelingen hebben inmiddels besloten om een deel van hun "kas" (jaarlijks € 1 per lid) door te storten in een gemeenschappelijk fonds. Dit fonds wordt aangesproken voor kleine gemeenschappelijke kosten (bv. hosting website), maar zal ook dienen als solidariteitsfonds bij het betalen van de restfinaciering bij het verwerven van gronden.

Maar ook u kunt hieraan meewerken. De eindejaarsperiode is traditioneel de periode waarin men een storting doet voor een goed doel. Voor wie het hart op de groene plaats heeft is Natuurpunt uiteraard zo'n goed doel. Elke schenking helpt mee aan het behoud van de natuur en de biodiversiteit in onze regio. Iedere euro is een lange termijn investering in een betere, groenere wereld. Wie de keuze voor een reservaatsproject moeilijk kan maken, kan nu ook opteren voor het algemeen reservatenfonds van Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*. Storten kan op rek.nr. 293-0212075-88 van Natuurpunt met vermelding van project nr 6699 (Vlaamse Ardennen *plus*). Stortingen vanaf € 30 geven recht op een fiscaal attest. Wij danken u reeds bij voorbaat.

Bezoek de website van Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* http://vlaamseardennenplus.be

De Dolle Distel

Gilbert De Ghesquière

Het zou de titel kunnen zijn van album 473 van "Suske en Wiske", waarin Jerommeke het mag opnemen tegen een snel muterende distelsoort die de lage landen in ijltempo overwoekert, en waartegen een heel leger biologen en militairen machteloos ten onder ging. We verklappen het slot niet. U kunt ook wachten op de verfilming door Steven Spielberg, die met "Thistlemania" volle zalen zal lokken. Voorlopig blijft het nog bij de alarmerende geruchten, dat het te tamme beheer van bermen en natuurreservaten gedurende de jongste jaren heeft geleid tot een onstuitbare toename van het distelareaal in onze streek. Vooral het uitzicht van sommige bermen en reservaten langs de Schelde baart landbouwers en burgers met een onkruidsyndroom zorgen. Er wordt opgeroepen om strenger op te treden tegen al te lakse landeigenaars, verenigingen en Vlaamse overheden.
Is het inderdaad zo dat distels massaal oprukken, en dat landbouwbedrijven hierdoor schade lijden? Of zijn die distels nu eenmaal een symboolsoort op de mythische grens tussen woeste natuur en heilvolle beschaving, die als een zondebok moet boeten om te bewijzen dat de mens toch wel heer en meester is van deze planeet. Van een mythe gesproken.

Niet alle distelachtigen stekelen

Wat is een distel? Plantkundig kunnen we als "distelachtigen" beschouwen als ze tot één bepaalde "stam" behoren van de grote Composietenfamilie (Asteraceae, meer dan 25.000 soorten). Die distelachtige stam, de "*Cardueae*" (2.600 soorten), telt een 20-tal inheemse soorten die behoren tot de geslachten *Arctium* (Klit), *Carduus* (Distel), *Carlina* (Driedistel), *Centaurea* (Centaurie), *Cirsium* (Vederdistel), *Onopordum* (Wegdistel), *Serratula* (Zaagblad), *Silybum* (Mariadistel). Sommige daarvan zijn stekelloos (b.v. Korenbloem).

De eigenlijke distels waar we in onze regio mee te maken hebben behoren vooral tot de geslachten *Carduus* (**Kruldistel**) en *Cirsium* (**Akkerdistel, Speerdistel**, **Kale jonker**), die alle paarse, roze of blauwachtige bloemen hebben. Maar voor wie minder vertrouwd is met de plantenwereld krijgen een hele reeks planten met stekelige stengels en bladeren het bordje "distel" opgespeld. In diezelfde Composietenfamilie zijn de "melkdistels" (geslacht *Sonchus*) stekelig en

Zijn veroordeeld tot het schavot, de genaamden:
1. *Speerdistel, foto: Johan Cosijn*
2. *Akkerdistel, foto: Gunther Groenez*
3. *Kruldistel, foto: Gilbert De Ghesquière*
4. *Kale jonker, foto: Gilbert De Ghesquière*

schadelijk genoeg om mee op het schavot te klimmen, ook al hebben ze gele bloemen. Ook het Knoopkruid (een *Centaurea*), dat het zonder stekels moet stellen maar waarvan de blauwpaarse bloemen voor disteldubbelgangers kunnen doorgaan, mag voor wie niet te nauw kijkt mee op de brandstapel. Enkele distelsoorten zijn door al te ijverig ontdistelen uit Vlaanderen verdwenen (Wollige distel, Kalketrip), bedreigd (Driedistel, Knikkende distel) of althans zeldzaam geworden (Wegdistel). Sommige soorten laten zich niet zo makkelijk de das omdoen, zodat inquisitiemaatregelen voor hen gehandhaafd blijven.

Schadelijke planten

Op grond van artikel 43 en 44 van het KB van 19 november 1987 moet in Vlaanderen de

bloei, de zaadvorming en het uitzaaien belet worden van vier soorten distels die voor de landbouw "schadelijk" worden geacht. Het gaat om **Akkerdistel, Speerdistel**, **Kale jonker** en **Kruldistel**. Met betrekking tot de verdelgingsplicht van de Kale jonker kan in natuurgebieden met wetenschappelijke waarde of natuurreservaat een afwijking worden toegestaan door de Dienst

2

Plantenbescherming. Die afwijking is inmiddels verleend en voor 2005 hernieuwd voor een hele lijst van natuurgebieden

3

die onder het beheer van Natuurpunt vallen. De Minister van landbouw en de provinciegouverneurs kunnen overigens bestrijdingsmaatregelen opleggen op de tijdstippen en de plaatsen die zij aanduiden. Volgens artikel 50 § 6 van het Veldwetboek waakt de burgemeester over de stipte uitvoering van wetten en verordeningen betreffende de uitroeiing van distels en andere gewassen die schadelijk zijn voor de landbouw.

In Nederland zijn de Provincies bevoegd om een "distelverordening " uit te vaardigen en in de meeste bestaan die ook. Zo zijn in de Provincie Utrecht eigenaars verplicht om hun grond te zuiveren van Akkerdistel en Akkermelkdistel voordat ze in bloei komen "indien deze distels overlast voor de aangrenzende gronden kunnen veroorzaken". Gemeentelijke verordeningen kunnen nog verder gaan: op het voormalige Zuiderzee-eiland Wieringen zijn ook andere distelsoorten (*Carduus*, *Onopordum*, *Silybium*), maar ook alle melkdistels, Ridderzuring en Grote brandnetel onderhevig aan zo'n maatregel, maar ook hier alleen "indien ze overlast kunnen veroorzaken". Daar hangt dus een appreciatie aan vast.

Ook in andere Europese landen worden distels bestreden. In Canada en de Verenigde Staten bestaan er wetgevingen die toelaten dat maatregelen worden genomen tegen de verspreiding van exoten zoals "Canada thistle" (Akkerdistel, opgedoken in de 17e eeuw en zeer invasief in de "prairies"), "Bull Thistle" (Speerdistel) en "Curly Plumeless Thistle" (Kruldistel), naast een lange reeks andere soorten die als schadelijke "planten zonder papieren" worden beschouwd. Bij ons hebben de drie hier vermelde nog het geluk dat ze als inheemse soorten over de nodige verblijfsvergunningen beschikken.

De historische oorsprong van de distelbestrijding is te vinden in het gevaar voor tetanusbesmetting: de wonden die landwerkers opliepen bij hun werk in de velden, konden makkelijk ontsteken, en in een tijd toen er nog geen vaccins en antibiotica bestonden, kon dit levensgevaarlijk zijn. Vermoedelijk dateren de eerste "nationale" distelverordeningen uit Napoleontische tijden; plaatselijk waren er wellicht reeds eerder reglementeringen.

Akkerdistel: de grootste schavuit

Vooral de Akkerdistel wordt gevreesd, omdat de soort zich snel kan verspreiden, en moeilijk te bestrijden is. Oude boerenkennis, samengevat in rijmertjes zoals "distels breken is distels kweken, distels maaien is distels zaaien, distels trekken is distels stekken" is vooral op deze soort toepasbaar.

De Akkerdistel heeft de kleinste knoppen en bloemhoofdjes onder de distels, maar is er niet zuinig op. De bloemen kunnen paarslila tot bijna wit zijn. Eén plant kan tot 5.300 zaden produceren, maar meestal loopt het zo'n vaart niet. Een doorsnee plant telt 25-35 bloemhoofdjes x 40-60 zaden, en die zijn niet allemaal levensvatbaar. Insecten en schimmelinfecties tasten bloemen en zaden aan. Ook is de zaadproductie niet in

alle populaties even optimaal. De Akkerdistel is "in principe" tweehuizig, de vrouwelijke planten moeten dus met behulp van insecten bestoven worden door mannelijke, en aangezien sommige populaties alleen bestaan uit mannelijke of vrouwelijke exemplaren, gebeurt er dan met de bloemetjes (ondanks de bijtjes) weinig of niets. Er moet wel gezegd dat de Akkerdistel het niet te nauw neemt met die tweehuizigheid, en dat sommige mannelijke planten tweeslachtige bloemhoofdjes kunnen hebben die aan zelfbestuiving doen en een (beperkt) aantal zaden produceren. Die distels van tegenwoordig …

Ook met de verspreiding van de zaden loopt er (gelukkig) van alles mis. De zaden verliezen makkelijk hun haarkroon: veel van het pluis vliegt zaadloos rond. In regenachtige periodes klitten de haren aan elkaar, waardoor ze niet meer in staat zijn om zich ver te verspreiden. In de praktijk blijkt dat 90% van de zaden niet verder vliegt dan 40 meter. En uiteraard alleen met meewind en zonder hindernissen zoals een houtwal. De meeste zaden komen vlakbij de plant neer. Toch zijn er zaden die een kilometer ver raken (0,2%).

In de gesloten vegetatie van een gezond weiland krijgen de zaden de kans niet om te kiemen. In tegenstelling tot zijn zustersoorten, is de Akkerdistel een pionier, die verstoorde grond koloniseert. Zijn kiemgedrag is bijzonder kieskeurig (uit de Nederlandse Oecologische Flora): "Open, weinig of niet beschaduwde plekjes in luchtige maar niet te droge bodem zijn nodig, en daarbij vochtig en warm weer. Kieming is grotendeels beperkt tot lente en voorzomer." Hoe dieper het zaad terechtkomt, hoe langer het zijn kiemkracht bewaart. Zit het maar een centimeter diep, dan is het binnen het jaar uitgeteld. Maar diep in de bodem kan het na een kwarteeuw nog kiemen, indien het al die tijd met rust gelaten wordt.

Niet alleen de bloemen en de zaden krijgen tegenwind. De planten zelf hebben last van roestschimmel (*Puccinia punctiformis*), bladeters (bladhaantjes, snuitkevers, rups van Distelvlinder), stengelmineerders (snuitkevers), bladmineerders (bladvlooien, mineervliegjes), galvormers (b.v. boorvliegje *Urophora cardui*) en sapzuigers (bladluizen).

Ook de wortels zitten niet buiten schot. Ze kunnen niet goed tegen al te droge of al te natte standplaatsen (stengelrot: *Sclerotinia sclerotiorum*) en hebben een hekel aan vorst. Maar precies die wortels vormen het geheim wapen van de Akkerdistel. Een gezonde plant kan zich in gunstige omstandigheden via de vlot vertakkende wortelstokken vijf meter per jaar uitbreiden en tot een diameter van 35 meter uitgroeien. Ze kunnen meer dan twee meter diep reiken. Ze breken makkelijk af, en dat is geen handicap, want uit elk stukje kan een nieuwe plant groeien. Het afsnijden van de plant stimuleert de ontwikkeling van knoppen op die wortelstokken. Vooral na een natte zomer krijgen ze het jaar daarop lekker veel scheuten (dat belooft voor 2006). Gedurende het groeiseizoen stapelt de plant reserves op in de wortelstok. Die zijn het laagst in de lente (mei-juni), meteen het beste moment om de zeis of de disteltang boven te halen.

De Oecologische Flora: "Zijn de omstandigheden gunstig, dan kan een plant in zijn eerste twee levensjaren met behulp van zijn wortelstelsel een oppervlak van verscheidene vierkante meters veroveren." En die gunstige omstandigheden worden vaak door de mens geschapen.
Overbegrazing (teveel koeien op een te klein weiland) staat gelijk met een plechtige invitatie tot kolonisatie. Bermen die worden omgewoeld, of stuk gereden door auto's of tractoren, vragen er om. "Zolang het wortelstelsel af en toe beschadigd wordt doordat mensen, dieren, afschuiving of watergeweld de bodem 'roeren', gaat de plant onbekommerd voort met de vorming van wortelknoppen, waaruit nieuwe stengels kunnen groeien. Maar als het wortelstelsel lange tijd met rust gelaten wordt, neemt de knopvorming af en ten slotte kwijnt de plant bij gebrek aan nieuwe stengels weg."

Is de bestrijding van "alle distels" terecht?

In een recent Advies van het Instituut voor Natuurbehoud t.a.v. de Vlaamse Hoge Raad voor Natuurbehoud, getiteld "Argumentatie voor een wetswijziging t.a.v. de verplichte distelbestrijding in Vlaanderen" (IN.A.2005.5, auteur Kris Decleer, 22 juni 2005, url: www.instnat.be/docupload/1819.pdf) staat het volgende: "In de moderne landbouw vormt

enkel de Akkerdistel een potentiële probleemsoort. Door hun specifieke ecologie komen Kale jonker en Kruldistel in het landbouwgebied nauwelijks of niet meer voor en de Speerdistel nog slechts sporadisch. Het zijn tweejarige soorten die hierdoor gemakkelijk mechanisch kunnen worden bestreden. Enkel de Akkerdistel vormt wortelstokken en kan in bepaalde (extreme) gevallen last of schade berokkenen aan de landbouw (vooral in weilanden en akkerranden). Akkerdistel**s** vestigen zich in voedselrijke, verstoorde (b.v. omgewoelde of kale) bodems en vinden in het overgrote deel van het landbouwgebied een potentieel geschikte leefplaats. Door hun wortelstokken kunnen ze vegetatief snel uitbreiden en bij onvoldoende bestrijding lang stand houden. Distelhaarden zorgen in de landbouw potentieel voor (beperkt) productieverlies. Een deel van het probleem is zeker ook psychologisch en emotioneel van aard: in de moderne landbouw worden gronden met distels aanschouwd als minderwaardige, verwaarloosde landbouwgrond".

Indien vooral de Akkerdistel het probleemkind vormt, lijkt de roep van sommige landbouwers (en gewone burgers met distelfobie) om "alle distels" te verdrijven fel overdreven. En m.b.t. de Akkerdistel zelf vermeldt het "Vademecum Wilde Planten" van het Nederlandse Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek: "op moderne agrarische bedrijven met een intensieve bedrijfsvoering, is nauwelijks te vrezen voor deze distel. Totale bestrijding nastreven buiten landbouwgronden is dan meestal een onzinnige maatregel. Voorlichting naar de boeren is noodzakelijk." Nou, da's wiedes.

Het temmen van de stekelfeeks

Het zou kunnen dat een minder vaak maaien van bermen, en alternatieve beheersmaatregelen van reservaten, geleid hebben tot een uitbreiding van de Akkerdistel. Maar er zijn goede redenen om aan te nemen dat dit een tijdelijk fenomeen is. Indien het beheer op termijn consequent wordt doorgezet, zal de Akkerdistel onvermijdelijk terrein moeten prijsgeven. Het spreekwoord "distels maaien is distels zaaien" geldt maar voor enkele jaren, en wordt gecompenseerd door "distels laten staan is distels kapot laten gaan." Naarmate de reserves in de wortelstokken uitgeput raken en de bodem minder voedselrijk wordt, moet de plant het loodje leggen. Dit was in de voorbije nazomer vrij spectaculair te zien in de Eekse Scheldemeersen: in het extensief begraasde weiland ter hoogte van Vaernewyck (op de grens tussen Eke en Zevergem) vielen de bleke distelpluimen goed op. Dit is niet het gevolg van "spuiten", maar van een tekort aan voedingsstoffen waardoor geen bladgroen meer kan aangemaakt worden en het begin van het einde voor de Akkerdistel inluiden. We hebben niet nagegaan of de *Puccinia*-schimmel hier een rol heeft gespeeld.

Uit het advies van het Instituut voor Natuurbehoud kunnen we heel wat leren: "Akkerdistel**s** komen van nature enkel voor in voedselrijke dynamische landschappen, zoals rivieroevers en –valleien. Ze houden lange tijd stand in ruigten, maar verdwijnen spontaan bij verbossing of langdurige winterse overstromingen. Verder kunnen Akkerdistel**s** frequent optreden in natuurontwikkelingsterreinen waar gronden met een voormalig landbouwgebruik een natuurfunctie krijgen. De massale aanwezigheid van nutriënten en de extensivering van het gebruik werken uitbreiding van de soort in de hand. Dit is een spontaan, maar tijdelijk fenomeen. Afhankelijk van de voedselrijkdom van de bodem verdwijnen de distels grotendeels binnen een tijdspanne van 5 à 15 jaar. Eén of meer maaibeurten per jaar zal het proces aanzienlijk versnellen, maar ook onder extensieve begrazing zullen de distels uiteindelijk spontaan verdwijnen tengevolge van nutriëntenlimitatie en concurrentie met andere soorten. Enkel op zeer voedselrijke (bagger)gronden en ruigten kunnen distelhaarden zeer lang persisteren."

Het met de hand uittrekken en verwijderen van de wortelstokken is een degelijke maar arbeidsintensieve methode. Maaien is het beste alternatief, en dit gebeurt best voor de zaadzetting, al is het voorkomen daarvan niet het belangrijkste (gezien de gebrekkige verspreiding en moeilijke kieming), maar in die periode is de plant het meest kwetsbaar gezien de lage voedselreserves. Bij het maaien in eerder droge condities laat men best de bebladerde stengel (+20 cm) staan, omdat dit de ontwikkeling van scheuten tegengaat. In vochtige omstandigheden maakt het

niet uit: gemaaide planten schieten in elk geval uit.

Het "Vademecum Wilde Planten" geeft als beheersadvies: "met rust laten; indien ongewenst dan kort voor de bloei afsteken of afmaaien; in augustus een tweede keer maaien; het tweede en zo nodig het derde jaar deze methode herhalen." In elk geval moet men de planten of het maaisel verwijderen, zodat er geen voedselstoffen in de bodem terechtkomen (Akkerdistel**s** zijn verslaafd aan stikstof). Bij het maaibeheer moet men uiteraard rekening houden met andere plantensoorten die men wil behouden of stimuleren. En met de wetenschap dat met het verwijderen van alle distels tal van dieren een belangrijke voedselbron wordt ontzegd.

Akkerdistel begon in de voorbije nazomer vrij spectaculair het loodje te leggen in de Eekse Scheldemeersen (p. 7). Detail, foto links. Foto's: Jo Buysse.

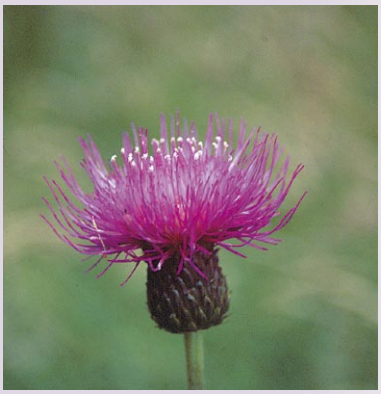

Ook het Knoopkruid (een Centaurea), dat het zonder stekels moet stellen maar waarvan de blauwpaarse bloemen voor disteldubbelgangers kunnen doorgaan, mag voor wie niet te nauw kijkt mee op de brandstapel (p. 4). Foto: Johan Cosijn.

In een natuurvereniging staat men niet te juichen wanneer in een moeizaam verworven reservaat een akkerdistelplaag de kop opsteekt. Doorgaans kan men er wel het nodige geduld opbrengen om het resultaat van jarenlang maaien af te wachten. Voor wie van het land moet leven is dit geen haalbaar scenario, zodat noodgedwongen een hele batterij aan verdelgingsmiddelen (om goede resultaten te verkrijgen moet men combinaties gebruiken) wordt ingezet. Dit is zeker zo voor wat de akkerbouw betreft.

Voor biologische landbouwers is chemische verdelging geen optie: men moet het hebben van het zuiver houden van de bodem (voorkomen van zaadafzetting), teeltkeuze, teeltrotatie, keuze van meststoffen, inzet van concurrerende groenbemesters, gebruik van aangepast gereedschap, timing van grondbewerking en bemesting, inschakelen van natuurlijke vijanden. Het blijft een moeizame strijd.
Ook voor natuurverenigingen is chemische bestrijding uitgesloten: de natuurlijke vegetatie wordt mee vernietigd, en er ontstaan plekken waar Akkerdistel kan uitbreiden. Wie Heermoes als doelsoort gekozen heeft kan er natuurlijk lustig op los "spuiten". Hier moet gezocht worden naar een geschikt maaibeheer, eventueel in combinatie met het stimuleren van natuurlijke voorkomende en dus inheemse vijanden (zowel planten als dieren). Daaromtrent is nog onderzoek onderweg (b.v. inschakelen van snuitkever *Apion onopordi*, die bij het afzetten van eitjes de *Puccinia*-schimmel overbrengt).
Op grote oppervlakten is afbranden een geschikte bestrijdingsmethode, die in Noord-Amerika wordt toegepast: indien het in het juiste seizoen wordt toegepast stimuleert het de groei van inheemse, concurrerende plantensoorten.

Begrazing door fotogenieke paardjes en runderen is geen goed idee: ze lusten geen distels, maar wel allerlei andere plantjes, zodat het stekelige spul overblijft. Schapen en geiten gaan de jonge distels wel te lijf, maar geven het daarna op. Alleen ezels houden vol, maar pas nadat ze al de rest hebben weggeplukt.

Distels als nuttige planten

Zelfs de verguisde Akkerdistel blijkt zijn goede, alhoewel nog steeds stekelige kanten te hebben. Opnieuw citeren we uit het advies van het Instituut voor Natuurbehoud: "Akkerdistelhaarden hebben een grote faunistische waarde als broedhabitat voor diverse vogelsoorten (o.a. Bosrietzanger, Sprinkhaanzanger, Blauwborst, Cetti's zanger) en als voedselbron voor zaadetende vogels (o.a. Distelvink, Groenling, Kneu)" [samen met mezen zijn ze uit op de olierijke 'distelnootjes'] "en talrijke insectenetende vogels. Vele soorten kleine zoogdieren vinden tussen de distels een veilige schuilplaats. Bloeiende distelvelden bieden een nectarfestijn voor vlinders en andere insectensoorten." Het gaat om min of meer langtongige insecten: hommels, bijen (Akkerdistel is een uitstekende honingplant), vlinders en sommige zweefvliegen. Distels zijn ook belangrijk als waardplanten voor de Distelvlinder. "Vele tientallen soorten ongewervelde dieren zijn voor hun levenscyclus op de één of andere manier afhankelijk van distels, velen nagenoeg exclusief. Complexe voedselwebstructuren komen voor (…). In natuurgebieden kunnen akkerdistelhaarden en het voorkomen van andere distelsoorten dus een belangrijke bijdrage leveren aan de biodiversiteit van het gebied." Voor de volledigheid valt te vermelden dat sommige insectensoorten zich specialiseren, hetzij op de tweejarige soorten (vooral op de meer grotere knoppen en bloemen), hetzij op de overblijvende Akkerdistel (vooral op stengels en bladeren).

De distelapotheek

Een paar distelsoorten zijn op het medicijnenrekje geraakt, maar ons verguisde viertal heeft blijkbaar minder te bieden. Wat vertelt de grote zestiende-eeuwse kruidenkenner Dodoens hierover? Nadat hij het lof heeft gezongen van soorten zoals "Onser Vrouwen distel" (Mariadistel) en "Cardobenedictus" (Gezegende distel), veegt hij een drietal soorten "wilde Distelen" op een hoopje: "Der wilder distelen die aen die weghen ende canten van den velden ende bosschen hier te lande ghemeynlick wassen vindt men drye geslachten/ die gheen sonderlinghe naemen en hebben/ ende onder den naem van wilde Distelen begrepen worden." In een beschrijving van die "drie gheslachten" kan men misschien onze Kruldistel, Speerdistel en Akkerdistel herkennen. Ze zijn "met vele zeer scerpe stekendedorenkens beset" en dragen "purpure bloemen". "Dese Distelen worden in Latijn gheheeten Cardui syluestres. In Duytsch wilde Distelen." Veel zijn ze voor de kruidengoeroe niet waard: "Natuere cracht ende werckinghe van desen Distelen es onbekent/ om dat sy in die medecynen gheen ghebruyck en hebben". Nogal logisch: onze "wilde distelen" hebben geïnvesteerd in stekels in plaats van in gifstoffen, en vooral die laatste zorgen voor het medicinale karakter.

Wie de grote man niet wil geloven kan de Akkerdistel uitproberen om de lever te versterken, nier- en galstenen te verbrijzelen, wormen uit te drijven, én giftige insectenbeten en wonden te helen. Gekookt in melk zou het een hoestmiddel opleveren. Voor de kenners: de plant heeft tonische, afdrijvende en samentrekkende eigenschappen. Er bestaan zelfs recepten om van de "Boerenplaag" (een van de volksnamen) een maaltijd te maken: stengel en blad zijn eetbaar, vormen een heerlijk slaatje of kunnen aspergescheuten vervangen (na het schillen van de bast en verwijderen van de stekels). De ezels zullen nog gelijk krijgen. Maar voor de boer die zijn veld onder de stekels ziet verdwijnen blijft zo'n alternatieve teelt een magere troost.

Een stekelige toekomst

Het "artikeltje" is wat uit de hand gelopen (bijna een ver-hand-eling geworden), maar men moet zijn vijand kennen om hem te kunnen verslaan. Al loopt men daarmee het risico ook de sympathieke kanten te ontdekken. Vlamingen hebben altijd een teer plekje gehad voor wie met hand en tand vervolgd werd. Al zien we de Akkerdistel niet gauw "kerkasiel" krijgen (rond de meeste kerken wordt trouwens duchtig "gespoten"), toch pleiten we voor een evenwichtige kijk op de kwestie: niet alle distelsoorten verdelgen, niet elke Speerdistel of Kruldistel over de kling jagen. Over de Akkerdistel hoeven we ons geen zorgen te maken. Voor wie na al deze lectuur nog steeds lijdt aan stekelangst hebben we maar een raad: leren mee leven … De Dolle Distel is een blijver.

Met Natuurpunt naar Schotland (10 – 23 juli 2005)

Michel Vander Vennet

Deelnemers: 46. Begeleiders: Wim Jourquin en Michel Vander Vennet.

Ondanks alle wetenschappelijke bewijzen dat de zomer van 2005 beslist niet ondermaats was, qua temperatuur, is de subjectieve ervaring en de herinnering er toch een van kille, klamme vakantiemaanden. Voor de 46 Natuurpunters die hun

Naar de vogeleilanden. Foto: Michel Vander Vennet

14 dagen vakantie doorbrachten in het traditioneel kletsnatte Schotland, zal de herinnering er wellicht een zijn van heerlijke, zonnige periode.

Je moet het inderdaad maar treffen: naar het koele noorden van Groot-Brittannië vertrekken op het moment dat zich daar een hogedrukgebied genesteld heeft. Het schitterende weer van de eerste dagen heeft "Schotland 2005" fel en zonnig ingekleurd.

Zoals steeds is die eerste dag er een van een lange, wat vervelende reis langs eindeloze autostrades; de tol die moet betaald worden, als we met eigen (Belgisch vervoer) ter plekke willen rondtoeren. De plantenkenners die tussen twee dutjes door eventjes naar buiten loeren, bemerken met grote regelmaat de aanwezigheid van de Gevlekte scheerling. De grootste sensatie blijkt echter te komen van een uitgezette (?), flink uit de kluiten gewassen waterschildpad, die met ware doodsverachting de drukke M1 oversteekt.

Berwick-upon-Tweed is de eerste basis van onze veertiendaagse. Het ommuurde stadje ligt nog net onder de Schotse grens aan de oevers van de Tweed en de plaatselijke jeugd heeft het precies nogal lastig met de onverwachte hittegolf. Maar Berwick is het ideale uitgangspunt voor de twee ornithologische toppers van de reis.

De eerste dag is goed voor de verkenning van Holy Island (of Lindisfarne) en de Farne Islands. Holy Island, ooit een van de belangrijke centra van het middeleeuwse christendom, is vooral in de wintermaanden een absolute topper op vogelgebied. Op die 12de juli is het er heel wat rustiger, maar wij kijken toch vol bewondering naar een Rosse stekelstaart op een van de waterpartijen.

Na de middag brengt een bootje ons vanuit Seahouses naar de Farne Islands. De zee is spiegelglad en staalblauw. Het duurt niet lang voor de eerste Papegaaiduikers en Zeekoeten komen langs gevlogen. Sensatie alom wanneer we langs een kleine kolonie zeehonden varen. Maar pas na de landing op Inner Farne kijken we vol ongeloof rond. Langsheen het pad wemelt het van de Noordse sternen, die het de bezoekers duidelijk maken dat ze ongewenst zijn. Papegaaiduikers, Zeekoeten, Alken, Kuifaalscholvers, Drieteenmeeuwen … paraderen er op aaiafstand.

De volgende dag vertrekt de boot vanuit North Berwick naar Bass Rock. Het wordt een overweldigende ervaring als we rond de rotsklomp varen met zijn kolonie van 42.000 Jan-van-genten. Het gekrijs van de honderden zwevende vogels, weergalmend in de rotsholten is iets om stil van te worden.

De namiddagwandeling langs de kustlijn van de Firth of Forth (de inham naar Edinburgh) levert voor de vogelaars weinig spectaculairs op (maar die hebben al genoeg gehad), maar de botanisten kunnen tevreden terugkijken op 180 soorten op hun streeplijst (en ze hadden eigenlijk niet genoeg tijd, om de zaak wat grondiger aan te pakken)

Na een bezoek aan de stad Edinburgh en zijn ronduit

sublieme Botanische Tuin trekken we definitief de Highlands in. Aviemore wordt de tweede verblijfplaats van onze reis. In de winter wordt Aviemore overrompeld door het skitoerisme, in de zomer is er enkel sprake van gezellige drukte. Wij laten de lokale topper (letterlijk en figuurlijk) links liggen en trekken, alleen en van geen mens gestoord, de hoogte in van het Creag Meagaidh natuurreservaat. Tijdens de rustige klim naar boven vinden we hele partijtjes Beenbreek. Maar ook het vetblad en de Ronde zonnedauw zijn probleemloos terug te vinden in de voedselarme zure grond.

Op een boogscheut van Aviemore ligt Loch Garten. Het meer is zowat synoniem van het succesverhaal van de Visarend in Schotland. Het duurt wel eventjes voor de Visarenden zich vertonen, maar het bezoekerscentrum heeft genoeg te bieden en de "warden" weet enthousiast te vertellen over de lotgevallen van Henry en EJ. Tijdens de wandelingen op het landgoed van Glenlivet, in de Insh Marshes en rond het romantische Loch an Eilean is het vooral genieten van het landschap, met die merkwaardige kleurschakeringen, die de rijen bergen zo'n mysterieuze diepte geven.

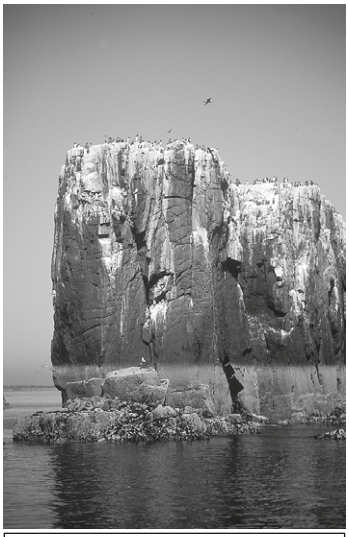

Zeevogels op Farne eilanden. Foto: Michel Vander Vennet.

Als een parel in een schelp ligt Loch Ruthven op ons te wachten. Een strak-blauwe hemel met wat schapenwolkjes, weerspiegeld in het wateroppervlak, en de groene glooiing van de omringende heuvels … En de Kuifduiker, waarvoor we eigenlijk gekomen waren, is present.

Skye, het "wolken-eiland" doet zijn naam alle eer aan. De hemelsluizen staan open als wij er landen en ook 's nachts horen we het hemelwater onophoudelijk op het dak van ons Guest House plenzen. 's Anderendaags ziet het er wat minder somber uit; droog genoeg om de klifwandeling van Camasunary naar Elgol te wagen. Na een kletsnatte start wordt het genieten van voortdurend wisselende uitzichten: dreigende wolken, gevolgd door balken zonneschijn die de bergen van de Cuillins verlichten of die plots het water van Loch Slapin helderblauw kleuren … dit zijn "the skies of Scotland" op zijn best. Ook de wandeling naar het uiterste noorden van het eiland, dit keer met nog meer zon, en dus meer licht, wordt een stukje natuurbeleving van de bovenste plank.

Oban is een leuk stadje aan de Schotse westkust en een bezoekje aan zijn whiskydistilleerderij staat in de late namiddag op het programma.Onderweg laat de Zwarte zeekoet met zijn helderrode pootjes zich geduldig fotograferen. Mull ligt een 45 min varen van Oban en voor 27 van de 46 deelnemers staan de wagens van lokale gidsen klaar. Zij zullen onze Natuurpunters een hele dag over smalle wegen naar de interessantste plaatsen brengen. En het loont de moeite: Zeearend, Steenarend, Roodkeelduiker, Otter … Ze komen wel ergens bij een of ander groepje in de kijker. De botanisten zien er Rode dophei op nog geen meter van Ronde Zonnedauw, Veenpluis en Veenbies Nog een paar stappen lager ligt een schorrengebiedje met Zulte en Gerande schijnspurrie, dat wat verder overloopt in een keienstrand met rottende wieren.

De rest van het gezelschap trekt naar de Schotse bakermat van de christelijke beschaving: Iona. Naast het historisch belang van het eiland kunnen we ons ook verheugen op de Kwartelkoning, waarvan de roep her en der hoorbaar is.

Maar naast al de ornithologische en botanische hoogtepunten, gaf ook het verblijf in de Guest Houses en B&B's, met die persoonlijke, dikwijls zeer hartelijke ontvangst door de landlord of landlady, met elke morgen een ruime keuze aan stevige Schotse ontbijten deze reis haar eigen karakter.
En tenslotte heeft de aangename, opgewekte sfeer van alle deelnemers ervoor gezorgd dat Schotland 2005 tot onze mooiste herinneringen behoort.

Latijn en Grieks

Emiel De Jaeger

Nu nog mooier: we gaan een stapje verder en spreken van schitterend. Het Latijn heeft een drietal werkwoorden daarvoor: **fulgere, splendere en nitere**; van de stam van deze werkwoorden zijn naast de deelwoorden fulgens, splendens en nitens ook naamwoorden afgeleid: fulgor = schittering, fulgidus, splendidus = schitterend, nitidus = blinkend.

■ **fulgor** = schittering.
Fulgora lanternaria (fulgoridae) (lekt) Lantaarndrager, opgeblazen kop; men dacht dat het insect licht uitstraalde.

■ **fulgens** = schitterend (onvoltooid deelwoord van fulgere).
Aechmea fulgens (bromeliaceae) - blad breed, stoffig groen, kleine stekels; open rozet; bloemen helderood, blauw gepunt, piramidale tros; rode bessen.
Ailurus fulgens (ailuridae, procyonidae): Kleine panda, Rode panda, Pandar, Katbeer, Gewone panda, Bamboebeer - kastanjerode pels, borstelige staart, roomkleurig-oranje en bruinrood geringd.
Anemone X fulgens (A. hortensis x A. pavonina) (ranunculaceae): St-Bavo-anemoon - vuurrode bloemen met smalle kelkbladen.
Anomalurus fulgens (anomaluridae): Gabon-stekelstaarteekhoorn - vliegende eekhoorn, Afrika.
Caloscyphe fulgens (pezizaceae): Lichtende prachtbekerzwam - binnenste van de beker helgeel tot oranjerood.
Eugenes fulgens (trochilidae): Groene myrtenzuiger - smaragdgroene hals.
Euphorbia fulgens (euphorbiaceae): Mexikaanse wolfsmelk - oranjerode schutbladen; opvallende scharlakenrode (feloranje of witte) klieren.
Fuchsia fulgens DC. (onagraceae): Schitterende fuchsia - bladeren ei- of hartvormig; takjes en stelen rood; kelk(buis) menierood, kroonbladen scharlakenrood of groen.
Gymnopilus fulgens Sing. (Naucoria cerodes Kummer) (cortinariaceae): Veenvlamhoed - taan/kaneelkleurig.
Lobelia fulgens (lobeliaceae): Prachtlobelia - rozet van paarsbruine bladeren, eivormig, getand; bloempjes scharlakenrood, met uitstekende, gelobde lip, in vertakte bloeiwijze.
Nidularium fulgens (bromeliaceae): Nestbromelia - blad glimmend, overhangend, donkergroen gevlekt, getand; bloemen violetblauw, met rode schutbladen met groene punten.
Sapphirina fulgens (copepoda) - Roeipootkreeftje, mann. sterk lichtgevend.
Sepsis fulgens (sepsidae) - Wenkvliegje, voortplanting in mest.

■ **subfulgens:** sub = een weinig (L) + fulgens.
Cortinarius subfulgens Orton. (cortinariaceae) - goud/oranjegeel, oranje-bruin, rand heldergeel, ingerold.

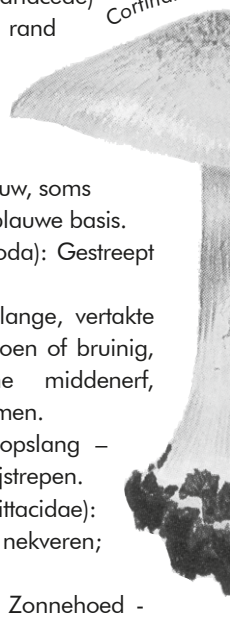
Cortinarius

■ **fulgidus** = schitterend (L).
Chrysis fulgida (chrysididae) - Goudwesp, kop en thorax groen of blauw, soms met gouden glans, achterlijf rood met blauwe basis.
Eatonina fulgida J. Adams (gastropoda): Gestreept dwerghorentje - sterk glanzend.
Episcia fulgida (E. reptans Mart.) - lange, vertakte uitlopers; bladeren elliptisch, donkergroen of bruinig, gegroefd oppervlak, zilverig-groene middenerf, onderaan roodachtig; helderrode bloemen.
Oxybelis fulgidus (boigidae): Spitskopslang – zeer slank; zachtgroen met twee gele zijstrepen.
Psittrichas fulgidus (psittacidae): Borstelkoppapegaai - borstelachtige nekveren; Nieuw Guinea.
Rudbeckia fulgida Ait. (asteraceae): Zonnehoed - geeloranje bloemen met bruinpurperen hart.

■ **fulgidissimus** = superlatief van fulgidus.
Chrysochroa fulgidissima (buprestidae) - prachtkever; Japan.

■ **fulgescens** = onvoltooid deelwoord van fulgescere < fulgere + inchoat. suffix.
Herpestes fulgescens (viverridae) - Mangoest.

■ **splendens** = onvoltooid deelwoord van splendere.
Beryx splendens (berycidae) - Slijkop(vis).
Betta splendens (anabantidae): (Siamese) kempvis, Vechtvis (WP) - labyrinthvis, fraaie, uiteenlopende

kleuren; mann. sluiervinnen; aquarium.
Brochis splendens (callichthyidae) - Pantsermeerval, drie paar baarddraden, vetvin met stekel; aquarium.
Calopteryx splendens (calopterygidae): Gebandeerde beekjuffer, Weidebeekjuffer - mannetje helder groen of blauw, blauwe vleugelbanden, wijfje groenachtig, vleugels groenachtig geel.
Clerodendron splendens (verbenaceae) - scharlakenrode bloemen.
Cortinarius splendens Henry (cortinariaceae) - helder zwavelgeel, vaak geelbruin centrum of geelbruin gevlekt.
Dipladenia splendens (apocynaceae) - klimplant, groenblijvend; blad elliptisch, glanzend; bloemen rozerood, trompetvormig.

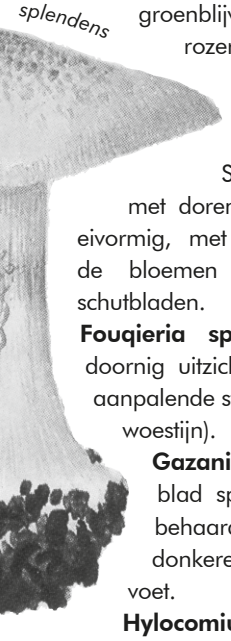

Euphorbia splendens Bojer (Euphorbia milii Desm.) (euphorbiaceae): Christusdoorn, Schitterende wolfsmelk - stengels bezet met dorens, enigszins houtig; blad omgekeerd eivormig, met spitse voet en stompe top; onder de bloemen twee aaneen-gegroeide, vuurrode schutbladen.
Fouqieria splendens (fouqieraceae): Ocotillo - doornig uitzicht, gebruikt voor heggen; Mexico en aanpalende staten van de USA (Mojave en Colorado woestijn).
Gazania splendens Hend. (asteraceae) - blad spatelvormig, onderaan zijdeachtig wit behaard; lintbloemen geel (fel oranje), met donkere oogvlek en lichte middenstip aan de voet.
Hylocomium splendens (musci): (Gewoon) Etagemos.
Lobelia splendens (lobeliaceae) - blad lancetvormig, donkerpur-per; scharlakenrode bloemen.
Mandevilla splendens (apocynaceae): Dipladenia - bloemen groot, roze, trechtervormig, vlakke kroonbladen.
Salvia splendens Ker-Gawl. (lamiaceae): Vuursalie, Rode salie, St-Jansvuur - blad breed rondachtig met lange punt, getande randen; bloemen vuurrood, rode schutbladen, dichte schijnaren.
Vriesea splendens (bromeliaceae) - rozet van smalle, donkergroen blad met opvallende paarszwarte banden; bloemstengel zwaardvormig, met aar van gele bloemen en schitterend rode schutbladen.

■ **splendidus** = schitterend (L).
Boletus splendidus Martin. splendidus (B. satanoides Smotlacha) (boletaceae) - grijs/olijfkleurig met roze tinten; giftig.
Godoya splendida (ochnaceae) - zuiver witte, geurende bloemen; Peru en Colombia.
Lamprotornis splendidus (sturnidae): Glansspreeuw - metaalachtig glanzend.
Melanotaenia splendida (atherinidae) - Koornaarvis, mann. steil oplopende rug, twee rugvinnen; aquarium.
Neophema splendida (psittacidae) - Platstaart-parkiet.

■ **splendidulus:** splendidus + dim. suffix.
Lamprohiza splendidula (lampyridae): Kleine glimworm.

Proficiat!

Bij de 40ste huwelijksverjaardag van Emiel (auteur van 'Latijn en Grieks') en Yolande De Jaeger-Berra, Nekkersberglaan 17, 9000 Gent kreeg het reservatenfonds natuurpunt Schelde-Leie de mooie som van € 480, gestort door 14 feestvierders. Dit bedrag zal uiteraard integraal besteed worden aan de aankopen van onze reservaten in de afdeling Schelde-Leie.

Dit mag terecht een zinvolle besteding van cadeaugelden genoemd worden, en een tip voor andere trouwe leden met een feestje voor de boeg! Wie eveneens van plan is om bij een feestelijke gelegenheid (geboorte, huwelijk, huwelijksverjaardag...) het reservatenfonds te spijzen mag altijd contact opnemen met Jacques Vanheuverswyn voor concrete uitwerking van deze giften.

Voor schitterende foto's, allerhande waarnemingen, bezoek onze website met bijna dagelijks nieuwe gegevens over natuur in onze streek.
http://users.skynet.be/wielewaal

Zomeronrust

Norbert Desmet

Bij het invallen van de herfst keert de rust in veel natuurgebieden terug: de aantallen wandelaars verminderen, de schoolgaande jeugd herneemt noodgedwongen zijn oude gewoonten, bladeren dekken de sporen toe van de zomer. Het trof me dat de retour à la nature zich duidelijk doorzet, maar dat is niet steeds het zachte toerisme dat we verwachten. De lat ligt steeds hoger voor de recreant en de natuur vaart daar niet steeds wel bij. We lezen bij onze Waalse collega's dat 2005 uit zijn voegen breekt wat betreft mega-manifestaties van gemotoriseerde recreatie in natuurgebieden. Men luidt er de alarmklok omdat quads, 4 x 4's en moto's deze zomer werkelijk losgebroken zijn in de natuur. De daarvoor bestemde

Quad in natuurgebied. *Foto: Paul Vandenbulcke*

terreinen werden nauwelijks gebruikt maar daarentegen de 'geaccidenteerde' natuurgebieden des te meer: hoe meer hellingen en hoe meer modder, hoe beter ... Er waren samenkomsten van meer dan 800 deelnemers, die dwars door alles ploegden met grote schade aan bossen, wegkanten, poelen en beken.

In Natagora (Waalse tegenhanger Natuurpunt) schetst voorzitter Harry Mardulyn de gevolgen voor de recreatie in de natuur voor de zachte recreanten wandelaars, maar ook voor de rust in de gebieden wat voor zoogdieren en soorten als roofvogels en bv Zwarte ooievaar erg belangrijk is. Ook de schade aan planten, broedende vogels, amfibieën (die dikwijls in karrensporen en poelen voorkomen) is frappant maar moeilijk in cijfers te brengen.

Het brengt ons dichter bij huis waar ook deze zomer de mega-manifestaties de show stelen: wat te denken van het Europees kampioenschap mountain-bike te Kluisbergen waar een gans weekend de rust ver zoek was in het Kluisbos, niet alleen door de 'coureurs' maar door de volkstoeloop, die dan wel wat minder was dan verwacht maar vooral door de nasleep van dat sportgebeuren. Weken nadien bestormen nog horden amateurs het parcours waar hun idolen ten onder gingen (in de hoop het beter te doen?). Alleen is er in de week en in de weekends (eigenlijk is de vraag wanneer wel?) helemaal geen toezicht en zijn de linten en de beperkingen van het officieel parcours verdwenen en zoekt iedereen zo' n beetje zijn weg en zijn amusement. Bos en Groen kwam tussen voor wat toegangsbeperkingen langs de lussen van het parcours maar toch blijft het ons verbazen dat men zo'n tracé in bosgebied goedkeurt. De organisatoren deden hun best om alles in goede banen te leiden en het kon inderdaad veel erger. Maar ze deden ook hun best om twee vrachten reuzerotsblokken in het bos als hindernis te deponeren en we vragen ons af of die er ooit weer uit verdwijnen? Het gemeentebestuur dat hun ruim met centen tegemoet kwam (25.000 euro!, talloze flessen wijn en massa's officiële briefomslagen met het evenement als reclame) heeft hopelijk nog een kleine reserve om Obelix in te huren? En misschien nog een kleine zwarte kas om het bosleerpad te herwaarderen tegen dat de scholen herbeginnen en bussen vol leerlingen de natuur in het bos willen ontdekken?
En de quads, hoever zijn die van ons bed? Is het u ook al opgevallen dat veel tuinzaken reclame maken met deze tuigen, dat ze overal te koop zijn en overal opduiken. Ze kunnen over de akkers het bos binnen, hebben geen nummerplaat, zijn voor een spotprijs te huren (oa in het Kluisbos) en men heeft (voorlopig) geen zin om hen wettelijk terug te fluiten.
.
We zouden zeggen, conservators en wandelaars zet jullie schrap en zet jullie gemeentebestuur maar wat onder druk om iets te doen. En we sluiten ons aan bij de natuurliefhebbers uit Wallonië die een beroep doen op gemeentebesturen en de verantwoordelijken van Bos en Groen om die massamanifestaties aan banden

te leggen. Men heeft een wettelijk kader dat dergelijke uitspattingen met gemotoriseerd en ander verkeer in bossen en natuurgebieden aan banden kan leggen maar men moet durven optreden en hier en daar op politieke en andere tenen durven trappen.

Hoelang blijft de invasie van het Aziatisch lieveheersbeestje doorgaan?

Ronny De Clercq /*medewerkerLampyris*

Sinds enkele jaren wordt *Harmonia axyridis* of in het Nederlands het Veelkleurige Aziatische lieveheersbeestje ingezet in de fruitteelt als 'biologische' bestijding van bladluizen.
Maar zoals het met de invoer van exotische soorten wel eens meer gaat, houden deze geïmporteerde beestjes zich natuurlijk niet aan de grenzen van de boomgaard waar ze geacht worden bladluizen te eten.
Het zal twee jaar geleden zijn, dat het Aziaatje voor het eerst regelmatig werd gevonden in de Vlaamse

Het Aziatisch lieveheersbeestje op pruim.
Foto: Gilbert De Ghesquière

Ardennen. Vorig jaar was het al een gewone verschijning geworden en dit voorjaar was deze exoot al de tweede algemeenste soort lieveheersbeestje geworden. De algemeenste soort was nog steeds het welbekende Tweestippelig lieveheersbeestje.

Als we bedenken dat deze importbeestjes zich drie keer sneller voortplanten dan onze inheemse soorten, dan kunnen we verwachten dat het Aziatische lieveheersbeestje op dit moment al de meest voorkomende soort kan zijn!
Onze inheemse lieveheersbeestjes krijgen gewoonlijk één keer per jaar nakomelingen, de Aziaatjes kennen drie generaties per jaar! Dat verklaart enerzijds waarom precies deze soort gekweekt wordt om te verkopen aan fruittelers, maar dat verklaart ook de snelle opmars van de soort in onze gewesten.
Bovendien lijkt het veelkleurige Aziaatje niet bepaald kieskeurig te zijn in zijn voedselkeuze, als er geen bladluizen meer te eten zijn, peuzelen ze evengoed de larven van andere lieveheersbeestjes op...

Al deze vaststellingen leiden tot bezorgdheid in kringen van natuurliefhebbers. Nadat men destijds in Australië konijnen had ingevoerd, bleken deze beesten al snel een plaag te worden.
Men dacht de oplossing gevonden te hebben! Vossen eten Konijnen en zo werden er ook Vossen ingevoerd ... Maar die Vossen, die er niet thuishoren, aten even graag de gemakkelijker te vangen buideldieren van Australië, waarvan er nu al heel wat soorten zijn uitgeroeid!
De vrees is niet ongegrond dat we met onze lieveheersbeestjes hier een gelijkaardig scenario aan het meemaken zijn!

Coccinula is een Belgische lieveheersbeestjeswerkgroep, die deze evolutie nauwlettend wil opvolgen.
Door regelmatige inventarisatiewandelingen i.s.m. Lampyris, de InvertebratenWerkGroep van Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*, wordt het Veelkleurig Aziatisch lieveheersbeestje op de voet gevolgd.

Knappe uitspraak

van Luc Martens, (CD&V, Vlaams Parlementslid en burgemeester van Roeselare) in De Standaard: "Ik ken geen enkele andere gelegenheid die op een zondagvoormiddag zoveel politici kan verzamelen als de algemene vergadering van de vinkeniers".
Zegt toch iets over onze politiekers?

Schemerwandeling in Astene-dreef trekt veel volk

Wim Bracke

Op zaterdag 27 augustus ll. organiseerde het Samenwerkingsverband Stadsbos Deinze in Astene-dreef de Schemerwandeling. Dit initiatief werd een groot succes met meer dan 200 deelnemers van alle leeftijden. Zij genoten van een prachtige avond in de omgeving van het toekomstig stadsbos, gevuld met fantastische verhalen en met interessante weetjes over het nachtelijk dierenleven.

Er werd vertrokken aan het recreatiecentrum De Ceder, waarna men in groepen van 35 personen op pad ging. Onderweg kon men op 4 vertelstops genieten van een verhaal dat verband hield met bos. Midden Astene-dreef dook een heks op die centraal stond in een oude

Ik weet het meester Dries! *Foto: Dirk Stroobandt*

streeklegende. Op de Gampelaerehoeve, aan de andere zijde van Astene-dreef, werd een kabouterverhaal verteld, waarbij de allerkleinsten sterk werden geboeid. Wat verderop in het boswachtersdreefje hoorden wij een sprookje van de gebroeders Grimm. De laatste vertelstop handelde over de eeuwenoude relatie tussen landbouw en natuur. Dit verhaal werd gebracht in de schuur van de oude hoeve Breeschoot, gelegen naast De Ceder. De plaatselijke gepensioneerde landbouwer was er een actief luisteraar en herkende zich in het verhaal. De natuurstops stonden in het teken van de nacht. Zo leerden wij veel over uilen en hun braakballen (foto) en zagen wij glimwormen. In het domein van De Ceder gingen wij op zoek naar vleermuizen aan de hand van een BAT-detector. Misschien wel de meest onbekende diersoort waren de nachtvlinders, die werden gelokt met een fel licht en een wit laken. De avond werd besloten met een korte kwis met Jits Van Belle. Zij is ook lid van het Beschermcomité van bekende Deinzenaars die voor het stadsbos opkomen. Deze actrice uit Halleluja! ging met ludieke vraagjes op zoek ging naar de meest aandachtige schemerwandelaar.
Het werd dus een geslaagde avond waarbij nogmaals is gebleken dat vele mensen de idee van een stadsbos in Deinze genegen zijn.

Dries Hubrecht met Kerkuil.
Foto: Eddy De Winter

Hoever staan wij met het stadsbos Deinze?

Recent is de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) gestart met de opmaak van een landinrichtingsplan. Tijdens voorafgaande gesprekken werd een overeenkomst bereikt tussen landbouwers, stadsbestuur en het Vlaamse Gewest afdeling Bos en Groen om het geheel beter te doen aaneensluiten. Nu moet het landinrichtingsplan duidelijk maken hoe het bos er zal uitzien en welke fiets- en wandelpaden het bos en de omgeving zullen doorkruisen. Zo wordt gedacht aan een speelbos voor de kinderen. Mogelijk komt er een geboortebos waar ouders een boom kunnen planten voor hun pasgeboren baby. Op andere plaatsen zullen houtkanten, struikgewas en weiland met elkaar verweven worden.

Het Samenwerkingsverband Stadsbos Deinze, dat gesteund wordt door meer dan 50 verenigingen, wijk- en oudercomités en schooldirecties, vindt de voorstellen vrij positief. Het hoopt vooral dat het niet bij woorden en plannen blijft doch dat het geheel over een periode van enkele jaren volledig kan worden gerealiseerd. Komende winter werd alvast beloofd dat de eerste percelen zouden kunnen aangeplant worden. Het Samenwerkingsverband kijkt er naar uit en zal de vele verenigingen en de bevolking verder op de hoogte houden van de laatste evoluties.

Najaarsonrust: jacht!

Norbert Desmet

De eerste schoten hebben we al gehoord in het nieuwe jachtseizoen: er liggen al wat eenden met hun poten ondersteboven! We zouden ook kunnen zeggen dat binnen de geldende jachtwetgeving, die een van de betere in Europa is, de eerste eenden er dit najaar al hun hachje hebben bij ingeschoten. Een nuance!
Waarom toch laaien ieder jaar de passies weer op tussen jagers in conflict met wandelaars, omwonenden en natuurliefhebbers? Is ons Vlaanderen te klein voor het vreedzaam naast elkaar bestaan? Dat hebben we nog in een andere context gehoord, maar is hier al even onwaarschijnlijk. Er spelen nogal wat elementen mee in het uiteindelijke debat: gevoeligheden tegenover het zinloos doden, ecologische overwegingen, territoriumgevoel aan de groene kant en bij de jagers. Weidelijk jagen, oogsten, reguleren zijn dan weer de vaak gehoorde jagerstermen waarmee zij het gelijk aan hun kant willen krijgen.

Bij het begin van het jachtseizoen en met een paar veranderingen in de jachtwetgeving is het misschien goed bij dit onderwerp even stil te staan. In meerdere gevallen lijkt een toenadering tussen jagers en natuurliefhebbers in de maak, maar op veel plaatsen is het water erg diep. Een goed voorbeeld is het akkervogelproject waar natuurliefhebbers, boeren en jagers rond de tafel zitten om zich over het lot van leeuweriken en gorzen te buigen. Ook de Patrijzen zitten in die korf en dat geeft al een dubbel gevoel bij sommigen. Patrijzen kweken om af te knallen? Of akkernatuurbeheer organiseren waar diverse soorten, waaronder ook Patrijzen wel bij varen? Het toont in ieder geval aan dat de ideeën raken: beide partijen vinden dat de natuur ondersteund moet worden, maar om diverse redenen. Vaak gehoord is de win-win situatie waardoor beide partijen elkaar wel vinden maar toch water in de wijn moeten doen. Een nieuwe trend? Een delicate trend? Er zijn ook de WBE, wildbeheerseenheden, netjes verdeeld over ons afdelingsgebied. Daar wordt hard gewerkt aan inventarissen en afschotcijfers en beheersmaatregelen en meestal stuurt het een groep in de weidelijke richting. Voordeel is ook dat er een aanspreekpunt is en dat ook natuurliefhebbers in deze groep (kunnen) zitting hebben.

De grote knelpunten zijn de concurrenten met name de Vossen, roofdieren als marters en Bunzingen, kraaien en Eksters. Voor natuurvrienden schakels in de ecologische keten, voor jagers vaak nog teveel meeeters aan de jachttafel. Sommige jagers gaan daar ver in en we hebben een waslijst van overtredingen gaande van vallen tot vergif tot jacht bij nacht. In Lozere stond een paar jaar geleden een reusachtige klem bij een vossenburcht op korte afstand van een speelplaats voor kinderen. Meerdere honden en roofdieren lieten al hun leven door het eten van vergiftigd aas. Dat zet kwaad bloed omdat zoiets niet selectief is: Buizerds, wouwen en kiekendieven als aaseters vallen vaak als

Buizerd en vergiftigde duif. *Foto: Gerard Mornie.*

slachtoffer, net als honden en katten, roofdieren en andere vogels. Het wordt ook meestal maar ontdekt als het te laat is, dikwijls in afgesloten gebieden waar voor de jacht een toegangsverbod is. De blinde haat is zo groot dat het een echt slagveld wordt. In de vorige Meander stond op 't laatste nippertje een kort verslag van Welden waar dagen na elkaar dode, vergiftigde vogels gevonden werden, die dan op hun beurt in de voedselketen verdwenen en verder slachtoffers maakten.
Soms is het ook erg onopvallend, maar als de vertrouwde Buizerd in jouw gebied in de broedtijd plots een paar vleugelpennen aan één kant gaat missen dan rijzen er wel vragen. Ruiende vogels zien er anders uit. Of als in de cafécircuits de aantallen gedode Bunzings vermeld

worden dan is de helft ervan (de drank in mindering gebracht) nog verschrikkelijk in deze tijden … Het schoentje wringt meestal hier dat de jagers het naar buiten uit goed proberen te vertalen, maar van hun jachtwachter eisen dat al het 'gekweekte of uitgezette' wild ook op tafel komt. Wat doet zo'n weinig betaalde jachtwachter dan? Opruimen die rovers …

Ook het uitzetten van wild is een doorn in het oog: Fazanten uitzetten blijft een geliefkoosde bezigheid voor en tijdens het jachtseizoen. Ook nu weer komen

Fazanten uitzetten blijft een geliefkoosde bezigheid … Foto: Gerard Mornie.

ze ons in de eerste helft van september al weer tegemoet gelopen … Ze lopen er dan niet alleen ongelofelijk onnozel bij maar ze ruimen soms alle leven in hun bos op, gaande van kikkers tot kevers. Ze brengen ook ziekten mee uit de kooien in de natuur en ondanks alle wettelijke beperkingen gaan in sommige jachtgebieden wekelijks de vertrouwde klopjachten door. Dit lijkt soms op oorlogsvuur, meestal op een rustig weekend en met verregaande arrogantie van sommige jagers. Verwondert het dan dat de verhoudingen met natuurliefhebbers maar ook met gewone wandelaars gespannen blijft? Ook neervallende hagel op daken en tuinen zorgen nogal voor wat consternatie en dat alles is niet alleen onder slordigheid onder te brengen.

En dan zijn er de ecologische misverstanden en discussies. Wij opteren ervoor dat de natuur haar eigen boontjes dopt en zorgt voor evenwicht. We geven toe dat dit evenwicht hier en daar verstoord is, denken we maar aan de kraaien en de Canadese ganzen. Maar dat de jagers de behoeders van dat evenwicht moeten spelen daar hebben we onze twijfels over. Meestal ligt een voordeel op de loer en minder de bekommernis om dat evenwicht en dat is geen goed uitgangspunt. Kraaien eten jonge Fazantjes, en dus minder kraaien betekent meer Fazanten. Deze overwegingen halen het meer dan argumenten over het subtiele natuurlijk evenwicht. Wat voor de enen een goede aanpassing van de wet lijkt is voor de andere partij een nadelige maatregel: het verlengen van de houtduivenjacht zal er bijvoorbeeld voor zorgen dat, net als met de verdelgingsjacht op konijnen, de rust in onze laatste broedgebieden soms ver zoek zal zijn. Als in het voorjaar Buizerds hun nestplaatsen opzoeken dan is wat geweervuur voldoende om de zaak te verbrodden.

De toekomst ziet er niet slecht uit als men de goede wetgeving navolgt en als die ook gecontroleerd wordt. Nu zijn veel jagers baas in eigen jachtgebied en zonder controle leidt dit tot mistoestanden. Afdeling Bos en Groen beperkt bv. de weekenddiensten en dat alleen al is koren op de molen van zij die het niet goed menen. De laatste tijd is er weer iets meer personeel, laat ons dus het beste hopen!. Een grote rol is ook weggelegd voor de WBE's of Wildbeheerseenheden waarin normaal ook vertegenwoordigers uit de natuurhoek moeten zetelen Wij willen er toch ook voor pleiten samenwerkingsverbanden op te zetten en waar mogelijk rond de tafel te gaan zitten om via beheer wat aan natuuropbouw te doen. Het akkervogelproject opent nieuwe deuren, we houden jullie op de hoogte en omgekeerd is alle info welkom op de redactie.

IWG: Invertebratenwerkgroep "Lampyris"
JNM: Jeugdbond voor Natuurstudie en Milieubescherming
KRB: Kern Rondom Burreken
KZ: Kern Zingem
NWB: Nationale Werkgroep Botanie
OUD: afdeling Oudenaarde
PWG: Plantenwerkgroep regio Schelde-Leie
RO: afdeling Ronse
SL: afdeling Schelde-Leie
SOW: Stichting Omer Wattez
SV: afdeling Scheldevallei
VA: afdeling Vlaamse Ardennen
VA *plus*: regio Vlaamse Ardennen *plus*
VWG: Vogelwerkgroep (vroeger WVO)
ZV: afdeling zwalm.vallei
ZWG: Zoogdierenwerkgroep

Erratum: De paddestoelenwandeling, o.l.v. Willy Termonia, die in de vorige Meander aangekondigd werd voor zowel 23 als 30 oktober, gaat alleen door op zondag 23 oktober!

Donderdag 13 oktober 2005

■ **IWG: Vergadering van de invertebratenwerkgroep Lampyris.** Inlichtingen: Anne Fobert, tel. 055/21.01.37. Samenkomst om 19u30 op de Woeste Hoogte, Hotondstraat 2, 9600 Ronse. Exploratietocht in de wonderlijke wereld van de ongewervelde dieren. Vanavond schenken we bijzondere aandacht aan de determinatie van gevangen ongewervelden uit één van onze lopende projecten. Eveneens worden meegebrachte dieren aan een grondig onderzoek onderworpen. Einde om 22u30. Meebrengen: loep, bino, determinatietabellen, goed humeur.

Zaterdag 15 oktober 2005

■ **VA: Paddestoelen determineren voor beginners deel 3: Het Kluisbos te Kluisbergen.** Gidsen: Eddy Saveyn, tel. 09/380.03.00 en Jacques Vanheuverswyn, tel. 09/324.09.42. Samenkomst om 14u op de parking van het recreatieoord Kluisbos (zwembad) te Ruien. Zie 17 september voor meer info. Einde om 17u. Meebrengen: laarzen, loep, paddestoelengidsen.

■ **NWB: Plantenstudiedag te Oudenaarde.** (Stedelijk milieu met Scheldeoevers, stadspark en braakliggende terreinen). Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60. Samenkomst om 9u aan de Walburgakerk van Oudenaarde. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in kmhok E2.28.43 waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Botanisten van onze regio kunnen voor kostendelend vervoer contact nemen met Karel De Waele (tel. 09/386.45.60). Aansluitend vergadering voor het opstellen van de kalender 2006. Voorstellen kunnen ook vooraf telefonisch of schriftelijk doorgegeven worden aan Andre Van den Bergh, Vitsgaard 9, 1745 Opwijk, tel: 052/35.05.18. E-mail: andrevandenbergh @ scarlet.be

Zondag 16 oktober 2005

■ **VA: Geologische tocht te Schorisse.** Gids : Marie-Christine Gottigny, tel. 055/31.34.18. Samenkomst om 14u aan de kerk van Schorisse. Einde om 17u. Aandacht voor geologie en landschap. De gids zal ons beslist op een andere manier leren kijken naar de boeiende landschappen in de streek. Meebrengen : laarzen.

Vrijdag 21 oktober 2005

■ **SV: Voordracht over Mexico, Guatemala en Honduras.** Door Karel en Alma De Waele, tel. 09/386.45.60. In deze voordracht (met powerpointpresentatie) nemen Karel en Alma ons mee op reis naar het "land van Azteken en Maya's". We proeven er van de cultuur (tempels, piramiden, …), de prachtige landschappen en het sociale leven. Samenkomst om 20u in zaal te Lande te Zeveren (Deinze). Einde omstreeks 22u. Inkom: € 2,5 per persoon, € 5 per gezin. Deze voordracht gaat door in samenwerking met Oxfam Wereldwinkel en de Gezinsbond afdeling Deinze. Ter plekke is er mogelijkheid om producten uit Mexico, Guatemala, Honduras van de Wereldwinkel te kopen.

Zondag 23 oktober 2005

■ **SL: Herfstwandeling in het Lozerbos te Lozer.** Gids: Lieven Kinds, tel. 09/383.71.39. Samenkomst om 14u aan de kerk van Lozer. Aandacht voor paddestoelen en herfstverschijnselen. Einde om 17u. Meebrengen: laarzen, verrekijker, paddestoelengids, loep, veldgidsen.

■ **RO: Paddestoelenwandeling in de Pyreneeën en langs het stedelijk wandelpad.** Gids: Willy Termonia, tel 055/20.67.69 . Samenkomst om 14u aan de Paterskerk, Steenweg op Elzele (t.o. Mgr.Beylsstr.) te Ronse vanwaar we naar Hof ter Guchten trekken voor het begin van de wandeling. Einde omstreeks 17u. Na de wandeling is er gelegenheid tot microscopische studie in Hof ter Guchten. Meebrengen: laarzen of goede wandelschoenen, paddenstoelengids, loep.

Donderdag 27 oktober 2005

■ **IWG: Vergadering van de invertebratenwerkgroep Lampyris.** Inlichtingen: Anne Fobert, tel. 055/21.01.37. Samenkomst om 19u30 op de Woeste Hoogte, Hotondstraat 2, 9600 Ronse. Exploratietocht in de wonderlijke wereld van de ongewervelde dieren. Vanavond schenken we bijzondere aandacht aan de determinatie van gevangen ongewervelden uit een van onze lopende projecten. Eveneens worden meegebrachte dieren aan een grondig onderzoek onderworpen. Einde om 22u30. Meebrengen: loep, bino, determinatietabellen, goed humeur

Zaterdag 29 oktober tot dinsdag 1 november 2005

■ **SV: Herfstweekend in de Oostkantons.** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60. Vier dagen proeven en genieten van de herfstverschijnselen in de bossen en valleien van de Oostkantons. Is volgeboekt, maar wie zich op de wachtlijst wil zetten kan een telefoontje geven naar Karel; als er dan iemand van de reeds ingeschrevenen forfait moet geven komen we niet in de problemen met de hoteleigenaar.

Vrijdag 4 november 2005

■ **OUD: Ledenfeest werkgroep bos t 'Ename:** Spaghettiavond. Tussen de beheerswerken door nemen we even de tijd om eens al tafelend samen te zitten. Samenkomst om 19u in de Parochiezaal van Ename (Enameplein, juist naast de kerk). Kaarten kunnen telefonisch besteld worden bij Luk Putman, tel. 055/30.96.74 of door overschrijven op rek nr. 001-0888121-65 van werkgroep bos t' Ename, Wallestraat 22, 9700 Oudenaarde met vermelding van de juiste soort: Volwassen € 8 vlees of vegetarisch, kinderen € 4, vlees of vegetarisch.

Zondag 6 november 2005

■ **RO: Voorbereidende werken geboortebosplanting (zie 19 november) te Ronse i.s.m. BGJG Ronse.** Leider: Philippe Moreau, tel 055/21.88.87. Samenkomst om 9u in de Jagersstraat (zijstraat Ooststraat) te Ronse. Einde omstreeks 13u. Meebrengen: laarzen, spade, hamer.

Woensdag 9 november 2005

■ **VWG: Vergadering van de Werkgroep Vogels in het Stedelijk Centrum te Heurne,** o.l.v. Davy Degroote, tel. 0479/73.61.37. Aanvang te 20u. Einde om 22u30.

Donderdag 10 november 2005

■ **IWG: Vergadering van de invertebratenwerkgroep Lampyris.** Inlichtingen: Anne Fobert, tel. 055/21.01.37. Samenkomst om 19u30 op de Woeste Hoogte, Hotondstraat 2, 9600 Ronse. Thema van de avond is het bestuderen en determineren van invertebraten. Zowel dieren uit het haagproject als uit ons onderzoek naar de biodiversiteit van het Bos t'Ename komen aan bod. Eveneens worden meegebrachte dieren aan een grondige studie onderworpen. Einde om 22u30. Meebrengen: loep, bino, determinatietabellen, goed humeur.

Zondag 13 november 2005

■ **OUD: Natuurwandeling in Bos t' Ename.** Gids: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30. Samenkomst te 14u aan het museum, Enameplein. Familiale wandeling met kennismaking rondom het reservaatbeheer. Einde om 17u. Meebrengen : laarzen, verrekijker, veldgidsen.

Vrijdag 18 november 2005

■ **VA: Cursus uilen en braakballen deel 1.** Lesgevers: Rik Desmet, tel. 09/386.46.63 en Norbert Desmet, tel. 0494/65.33.91. Samenkomst om 20u in zaal "Amigo "(vroeger Stedelijk Centrum, klein zaaltje achteraan) in de Heurnestraat te Heurne. Max 25 deelnemers. Inschrijven door storting van € 5 voor leden, € 7.5 voor niet leden op rek. 891-2540218-89 van Natuurpunt Vlaamse Ardennen. Einde omstreeks 23u. Meebrengen: loep, evt. braakbaltabellen.

Zaterdag 19 november 2005
DAG VAN DE NATUUR

■ **VA: Beheerswerken in Het Burreken.** O.l.v. Filip Hebbrecht, tel 055/49.55.63. Samenkomst om 9 u op de parking Perreveld N°14 te Zegelsem. Maaien van hooilandjes en afvoeren van het maaisel. Broodjes en soep worden voorzien voor de werkwilligen. Vooraf reserveren bij Filip Hebbrecht. Einde om 15u30. Meebrengen: laarzen, zeis, riek.

■ **RO: Geboortebosplanting te Ronse:** boomplantactie in samenwerking met de Gezinsbond afd. Ronse in het reservaat Pyreneeën. Contactpersoon: Philippe Moreau, tel 055/21.88.87 e-adres moreaux.philippe@skynet.be. Natuurpuntleden helpen met de voorbereiding (sorteren en klaarleggen, afspannen,…) Samenkomst om 10u bij de Parking in de Jagersstraat en in de Oststraat (= zijstraat van de Elzeelsestwg). 's Middags is soep en drank voorzien.
In de namiddag vanaf 14u heeft de eigenlijke boomplantactie plaats: Gezinnen met een kindje dat dit jaar geboren werd, planten een hoogstamboom (Zomereik, Es, Zoete kers, …). Elke boom krijgt bovendien een naam. Tussen al die bomen wordt er een struiklaag aangeplant. Samenkomst om 14u aan de Paterskerk, stw Elzele, Ronse (t.o. Mgr. Beylsstr.) te Ronse. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: laarzen, spade, werkhandschoenen.

■ **ZV: Aanplanten van houtkanten, plaatsen van infoborden en palen voor het wandelpad in de omgeving van het Kloosterbos te Sint-Maria Oudenhove (Zottegem).** Verantwoordelijke: Dominiek Decleyre, tel 09/360.37.62. Afspraak om 9u en 14u aan de ingang van het Kloosterbos, Kloosterbosstraat te Sint-Maria Oudenhove. Meebrengen: aangepaste kledij, stevig schoeisel, pic-nic (soep is voorzien), spade en evt. grondboor. Einde omstreeks 16u met een drankje en gezellig samenzijn.

■ **SV: Diavoordracht over de natuur en vogels in Sichuan (China) door Bernard Van Elegem.** Deze diareeks wordt getoond in zaal "Amigo "(vroeger Stedelijk Centrum) in de Heurnestraat te Heurne. Aanvang om 20u stipt. Einde omstreeks 22u30. Inkom: € 2,5 per persoon, € 5 per gezin.
Sichuan is in het hart van China gelegen en is bij de vogelkijkers vooral gekend om zijn spectaculaire avifauna en menige endemische rariteiten (soorten die enkel in dit gebied voorkomen). Sichuan is niet alleen de biodiversiteitshotspot van China, maar biedt de reiziger ook een rijk palet aan adembenemende landschappen en wordt bevolkt door een fascinerende mix van etnische groepen. Bernard Van Elegem bracht er 35 dagen door en zal je tijdens deze winteravond uitgebreid onderhouden over de subtropische bamboebossen, montane oerbossen, alpiene rotsvegetaties en de Tibetaanse hoogvlakte. Je kan er kennis maken met tot de verbeelding sprekende vogelfamilies en -namen, zoals de saterhoenders, fulvettas en yuhinas, diksnavelmezen, de Père David's nachtegaal, de Prezwalski roodmus en het Svertov's hazelhoen. De expeditie in deze afgelegen regio leverde beeldmateriaal op van diverse vogels die tot op heden nog niet of nauwelijks in het wild gefotografeerd werden. Een niet te missen kans dus om meer te weten te komen over dit weing gekend maar fascinerend gebied.

Donderdag 24 november 2005

■ **IWG: Vergadering van de invertebratenwerkgroep Lampyris.** Inlichtingen: Anne Fobert, tel. 055/21.01.37. Samenkomst om 19u30 op de Woeste Hoogte, Hotondstraat 2, 9600 Ronse. Thema van de avond is het bestuderen en determineren van invertebraten. Zowel dieren uit het haagproject als uit ons onderzoek naar de biodiversiteit van het Bos t'Ename komen aan bod. Eveneens worden meegebrachte dieren aan een grondige studie onderworpen. Einde om 22u30. Meebrengen: loep, bino, determinatietabellen, goed humeur.

Zondag 27 november 2005

■ **SL: Familiale natuurwandeling in de omgeving van Opbrakel-Everbeek.** Gids: Paul Geeroms, tel. 09/282.24.08. Samenkomst om 14u aan de kerk van Opbrakel. Wandeling langsheen o.m. het Louvierenbos en het Haeyesbos. Aandacht voor de mythologie rondom bomen en struiken. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: goed schoeisel of laarzen, verrekijker.

■ **OUD: inwandeling nieuw natuurreservaat "Vallei van de Roogembeek" te Mullem-Huise.** Samenkomst om 14u30 te Mullem, parking bij café Moriaenshoofd, Moriaenshoofd 27 (bij N60 ter hoogte van Bekemolen). Aansluitend stichtingsvergadering Natuurpunt afdeling Oudenaarde in café-restaurant Bekemolen (toegang langs de Lange Ast).

Zondag 4 december 2005

■ **KRB: Vorstwandeling in het Burreken.** Gids: Paul Pals, tel. 055/42.56.92. Samenkomst om 9u30 op de parking Perreveld N°14 te Zegelsem. Op deze winterwandeling kunnen de deelnemers met volle teugen genieten van het mooie landschap van het Burreken. En wie weet toveren de weergoden iets speciaals uit hunnen groten hoed: een winters De Sadeleerstafereel met een roekenbende die speels tuimelend aan de horizon schreeuwt … Einde omstreeks 12u. Meebrengen: laarzen of goed schoeisel, verrekijker.

Donderdag 8 december 2005

■ **IWG: Vergadering van de invertebratenwerkgroep**

Lampyris. Inlichtingen: Anne Fobert, tel. 055/21.01.37. Samenkomst om 19u30 op de Woeste Hoogte, Hotondstraat 2, 9600 Ronse. Exploratietocht in de wonderlijke wereld van de ongewervelde dieren. Vanavond schenken we bijzondere aandacht aan de determinatie van gevangen ongewervelden uit een van onze lopende projecten. Eveneens worden meegebrachte dieren aan een grondig onderzoek onderworpen. Einde om 22u30. Meebrengen: loep, bino, determinatietabellen, goed humeur

Zondag 11 december 2005

■ **RO: Beheerswerkdag in de Pyreneeën te Ronse.** Begeleiding: Philippe Moreaux, tel 055/21.88.87. Samenkomst om 10u aan de Paterskerk, Steenweg op Elzele (t.o. Mgr.Beylsstr.) te Ronse. Er wordt voornamelijk gewerkt aan de afrastering van een weideperceel dat onlangs werd aangekocht. Middagpauze tussen 13u en 14u, tijd om de meegebrachte boterhammen in een plaatselijk café op te eten. Mogelijkheid om aan te sluiten vanaf 14u: afspraak terug aan de Paterskerk. In de namiddag werken we onze opdracht af en eindigen we met een kleine plaatselijke excursie. Einde om 17u. Meebrengen: laarzen, werkhandschoenen.

Vrijdag 16 december 2005

■ **SL: Cursus uilen en braakballen deel 2.** Lesgevers: Rik Desmet, tel. 09/386.46.63 en Norbert Desmet, tel. 0494/65.33.91. Samenkomst om 20u in zaal "Amigo" (vroeger Stedelijk Centrum, klein zaaltje achteraan) in de Heurnestraat te Heurne. Max 25 deelnemers. Inschrijven: zie vrijdag 18 november. Einde omstreeks 23u. Meebrengen: loep, evt. braakbaltabellen.

Zaterdag 17 december 2005

■ **SV: Diavoordracht over de Rocky Mountains. door Philippe Clément.** Deze prachtige, niet te missen diareeks in overvloei wordt getoond in zaal "Amigo" (vroeger Stedelijk Centrum) in de Heurnestraat te Heurne. Aanvang om 20u stipt. We trekken door het wereldberoemde nationale park "Yellowstone" NP met zijn talrijke geisers en warmwaterbronnen, maar waar ook wolven, beren en bizons rondzwerven. Het Grand Teton NP laat ons kennismaken met de klein pika, de chipmunks en één van de mooiste bergzichten van Noord-Amerika. Einde omstreeks 22u30. Inkom: € 2,5 per persoon, € 5 per gezin.

Zondag 18 december 2005

■ **RO: Deelname aan de ganzenhappening in de Oostkustpolder (Damme, Uitkerkse Polder,…)** Gids: Philippe Moreaux tel. 055/21.88.87 of 0476/49.24.61. Samenkomst om 8u aan het station te Ronse. (parking rechts van de bushaltes in de Oudstrijderslaan) en om 8u45 aan de kerk van Petegem-Deinze (rotonde op het kruispunt Kortrijksesteenweg met Tweebruggenlaan). Kostendelend rijden vanaf Ronse of Deinze. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: laarzen of goed schoeisel, verrekijker, vogelgidsen, picknick, drank. Elke deelnemer kan op drie manieren participeren:

- bezoek de ganzenhappening verzorgd door Natuurpunt afd. Damme in het pittoreske Damme. Vertrek vanaf het stadhuis voor een ganzenwandeling (om het half uur tussen 10u-11u30 en 13u-15u30) of een historische wandeling.
- bezoek met je groep de mooiste ganzenplekjes in de regio. 's Ochtends bel je het "vluchtverkeerscentrum" en de beste ganzentellers vertellen je dan waar je de ganzen kunt vinden, waar je je picknick kunt nuttigen,…
- Doe mee aan de geleide wandelingen in Damme, Uitkerkse Polder, De Haan, Oostende,..; **Meer info vind je vanaf oktober** op www.oostkustpolder.be ofwel mail je naar Filip Keirse, filip.keirse@skynet.be, tel. 055/38.78.83

Donderdag 22 december 2005

■ **IWG: Vergadering van de invertebratenwerkgroep Lampyris.** Inlichtingen: Anne Fobert, tel. 055/21.01.37. Samenkomst om 19u30 op de Woeste Hoogte, Hotondstraat 2, 9600 Ronse. Exploratietocht in de wonderlijke wereld van de ongewervelde dieren. Vanavond schenken we bijzondere aandacht aan de determinatie van gevangen ongewervelde uit een van onze lopende projecten. Eveneens worden meegebrachte dieren aan een grondig onderzoek onderworpen. Einde om 22u30. Meebrengen: loep, bino, determinatietabellen, goed humeur

Maandag 26 december 2005

■ **SV+ VWG: Vogeltocht naar de Braakman in Zeeuws-Vlaanderen.** Gids: Jacques Vanheuverswyn, tel. 09/324.09.42. Samenkomst om 7u30 aan de kerk van Eke. Kostendelend rijden. We nemen de draad met een aloude traditie terug op: de jaarlijkse tocht naar de Braakman. Observatie van watervogels, ganzen, … Einde omstreeks 17u. Meebrengen: vogelgidsen, verrekijker (evt. telescoop), warme kledij, laarzen of goed schoeisel, picknick, drank.

Donderdag 5 januari 2006

■ **IWG: Nieuwjaarsetentje van de invertebratenwerkgroep Lampyris.** Inlichtingen: Anne Fobert, tel. 055/21.01.37. Samenkomst om 20u. in De Zonnebloem te Oudenaarde. Iedereen welkom. Dit etentje kan ook een gelegenheid zijn om de draad weer op te nemen of om kennis te maken met de invertebratenwerkgroep. Voorafreserveren: lampyris@pandora.be of bij Anne Fobert, tel. O55/21.01.37 (leden IWG gratis, niet leden € 10,00, kinderen € 5,00).

Zondag 8 januari 2006

■ **VA-*plus*: Nieuwjaarswandeling te Mater.** Gids: Gunther Groenez, tel. 0486/16.74.30. Samenkomst om 14u aan de kerk van Mater. We wandelen in het prachtig heuvelend landschap te Mater (wandeling langs trage wegen van ongeveer 5 km). Einde omstreeks 16u30. Nadien wordt er een drankje aangeboden door het VA-plus-bestuur in de parochiezaal van Mater (tegenover de kerk). Meebrengen: laarzen of goed schoeisel, verrekijker.

Woensdag 11 januari 2006

■ **VWG: Vergadering van de Werkgroep Vogels in het Stedelijk Centrum te Heurne**, o.l.v. Davy Degroote, tel. 0479/73.61.37. Aanvang te 20u. Einde om 22u30.

Zaterdag 14 januari 2006

■ **RO: Algemene Vergadering Natuurpunt afdeling Ronse.** Samenkomst om 20u in het Vrijzinnig centrum, Zuidstraat 13 te Ronse. Einde omstreeks 22u30.

Zaterdag 28 januari 2006

■ **SV: Diavoordracht / Powerpointvoorstelling over Japan:** zie januari nummer voor meer details.

Zondag 29 januari 2006

■ **RO: Winterwandeling in Bois Joly.** Gidsen: Magda Vergeynst, tel 055/20.72.82 en Jeannine Tassyns, tel 02/20.67.69. Samenkomst om 14u aan het kerkhof te Ronse, kant Hogerluchtstraat. Het thema van de wandeling is bomen herkennen in de winter aan de hand van hun schors en knoppen. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: laarzen of stevige wandelschoenen, verrekijker, bomengidsen.

POLET ACCOUNTANCY BVBA
Boekhouding - Fiscaliteit - BTW
Eenmanszaken - Vennootschappen
Pascal Polet
Meiweg 30, 9870 Zulte
Tel: 056/61.53.27
Fax: 056/61.79.01
Gsm: 0476/44.90.91
Email: polet.accountancy@skynet.be

Office Partners
méér dan complete kantoorinrichting
gratis cataloog
& info folder
professioneel advies op maat
http://www.officepartners.be
e-mail: officepartners@skynet.be
Doornikstraat 8 - 9700 Oudenaarde
Tel: 055/30.41.13 - Fax: 055/30.91.13

Triodos Bank
toonaangevend in
ethisch bankieren
helpt meerwaarden ontwikkelen in de samenleving
afgevaardigde agent:
Paul Pals
Nieuwpoort 4-9660 Brakel
Tel. 055/42.56.92

TUINAANLEG EN -ONDERHOUD
alle snoeiwerken
ook verlagen van bomen
MICHAEL BEKAERT
Ganzendam 9 - 9890 Vurste
Tel: 0497/43.01.79

Beatrijs
BOEKHANDEL
Nederstraat 42 - Hoogstraat 37
9700 Oudenaarde
Tel: 055/31.44.77
Fax: 055/30.03.45

Optiek Van Ommeslaeghe
de speciaalzaak voor verrekijkers, telescopen sterrenkijkers
Nederstraat 20
9700 Oudenaarde
055/31.18.01
grote keuze, alle merken
speciale condities voor Natuurpunt-leden

P.V.S. electronic developments b.v.b.a.
■ **Elektronica ontwerp**
■ Dealer van o.a. **Leatherman tools**, (professionele) zaklampen, zakmessen...
Voor alle inlichtingen: **055/49.60.12** of **info@pvsed.com**
Neerstraat 28, 9636 Nederzwalm. BE 866.983.228

TUINAANLEG
specialiteit
opritten en terrassen
tuinarchitect
VAN COLENBERGHE ERIC
Pontstraat 72 - 9870 Zulte
Tel. / Fax: 056/60.40.21

LE ROY RINASSUR BVBA
Warandestraat 17, 9810 Nazareth
Tel: 09/385.44.60 - 09/385.61.32
e-mail: rinassur@tiscalinet.be
centea
verzekeringsmakelaar nr. 13839
ALLE BELEGGINGEN - LENINGEN VERZEKERINGEN

uw kwaliteitsfoto's in 1 uur
Koen Snauwaert
SPECTOR
NIKON OLYMPUS
Koens 1 UUR FOTO
Stationsstraat 63 - 8790 Waregem
Tel: 056/60.52.16

Boomkwekerij
DE BOCK LV
Wij zijn specialisten in:
Sierheesters, Rozen, Bamboes, Vaste planten, Coniferen, Sierbomen, Haagplanten, Fruitbomen.
Pelikaanstraat 89
9700 Oudenaarde - Nederename
Tel: 055/30.24.80 (bedrijf)
Fax. 055/31.35.83

Wijzigingsbesluit jacht

De minister heeft het jachtopeningsbesluit, dat normaal voor vijf jaar wordt vastgelegd (2003-2008), op vraag van de jagers tussentijds gewijzigd. Er mag voortaan gejaagd worden rond voederplaatsen, maar er mogen geen voederplaatsen meer aangelegd worden op minder dan 100 meter van de rand van het jachtterrein. Beëdigde wachters (alias beëdigde jachtwachters, alias bijzondere veldwachters) mogen niet meer jagen in hun toezichtgebied, behalve "regulering" van Konijn, Vos, Houtduif en verwilderde kat. Er komen meer mogelijkheden voor de bestrijding van Grauwe gans en Canadese gans waar dat nodig is omwille van het natuurbeheer of het beschermen van landbouwgewassen.

Houtduif. *Foto: Pieter Espeel*

Met dit wijzigingsbesluit wordt de gewone jacht op de Houtduif (van 15 september tot 15 januari) verlengd tot 28 februari. Dit wil zeggen dat de soort vanaf volgend jaar anderhalve maand langer mag worden bejaagd. In het huidige besluit kan de Houtduif in die periode al via de zogenaamde bijzondere jacht worden bestreden. Die procedure vindt de minister te omslachtig, aangezien jagers vooraf de bestrijding moeten melden aan de afdeling Bos & Groen. Het oorspronkelijk voorstel van de minister voorzag een nog langere jachtperiode voor Houtduiven en een verlenging van de jacht in vogelrijke gebieden. Maar daartegen was fel verzet van de regeringspartners.

Uilenwinter?

Norbert Desmet

Deze zomer was voor de uilen blijkbaar een goede tijd: veel broedgevallen met veel jongen bij Bosuil en Ransuil. Over Kerkuil en Steenuil lijken de berichten bij ons wat verward. Nu bereikt ons uit Wallonië een gelijkaardig bericht dat het wel eens een vette winter zou kunnen worden met bv veel Ransuilen op roestplaatsen of grote dichtheden van Bosuil in bossen en inname van nieuwe gebieden als tuinen en parken. Uitkijken dus. Aan de grond van dit alles ligt het voedsel en dat zijn vooral muizen: er waren er blijkbaar veel! Vooral de beukenbossen hadden overvloed door een goed beukennotenjaar in 2004. Reeds heel vroeg speelden de Bosuilen daar op in met vroege legsels. Blijkbaar weten ze van geen ophouden want op twee plaatsen worden ook late (waarschijnlijk tweede?) broedsels gemeld.

Voor het eerst sedert lang waren er ook weer drie koppels broedende Ransuilen in het Kluisbos te vinden. Ook late ransuilenjongen wijzen op mogelijk tweede broedsels en Johan Lefebvre van de Kerkuilenwerkgroep roept ook op om voor die soort alert te zijn. Nog niet zolang geleden vlogen er jonge Kerkuilen uit begin november in Ronse!

Wallonië meldt veel Steenuilen met grote legsels van 5, 6 en zelfs 7 jongen. Ruigpootuilen hadden uitzonderlijk tot 7 à 8 jongen. Overal in Wallonië, tot in het Brusselse, waren roepende jonge Ransuilen te horen, soms met 6 jongen. Dat is uitzonderlijk maar ook bij ons viel het op dat in veel nesten drie, en eenmaal zelfs vier jongen zaten. En dan is er

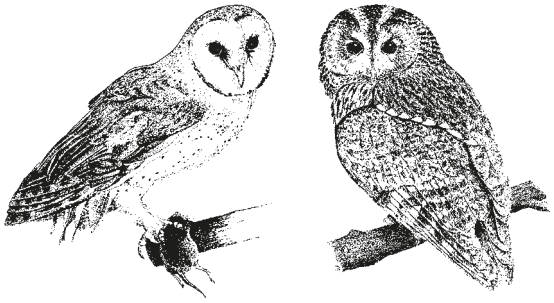

nog de Oehoe, waargenomen met drie jongen in West -Henegouwen, wat wel erg dichtbij is …
Boeiende wereld die uilen. En voor de liefhebbers: we pluizen braakballen dit najaar. In twee lessen krijg je een diploma pluizer. Zie de kalender en de wikkel!

Biodiesel

Norbert Desmet

Waarvoor is een vertegenwoordiging in de Minaraad al niet goed? Je wordt dan aangesproken in de zin van: 'wat denken de groenen van koolzaaddiesel?' of door een landbouwer in de zin van: 'ik ga vanaf volgend jaar Koolzaad verbouwen en zelf olie maken… das nog ne keer milieu zie'.

Koolzaadteelt. *Foto: Jacques Van Heuverswyn*

Misschien staat u ook een van de volgende dagen zoiets te wachten of misschien denkt u wel een beetje bij te mengen nu de kostprijs de pan uitswingt. Of misschien is het vertrouwen in minister-president Leterme echt wel groot als hij de Vlaamse akkers geel wil laten kleuren? Feit is dat veel Vlaamse boeren bereid zijn naar energieteelten over te schakelen maar dit zal misschien ook (of vooral?) te maken hebben met de subsidieafbouw, suiker op kop.

In onze ijver om de broeikasgassen terug te dringen vormt biomassa (gaande van mest over snoeihout naar GFT of speciaal gekweekte gewassen met Koolzaad op kop) een beloftevolle hernieuwbare energiebron. Dit plaatst men naast wind- en waterkracht, zonne- en waterstofenergie.
Maar opgepast, meerdere recente rapporten verwijzen naar de totale balans van de aanmaak en verbruik van koolzaadolie en die is niet onverdeeld positief voor het milieu. Volgens de Vlaamse Mina-Raad is er alvast te weinig beschikbare ruimte voor de productie van koolzaadolie. Er is ook de stikstof die nodig is om de kolen te laten groeien, en dat proces is dan in hetzelfde bedje ziek samen met het mesten, oogsten en verwerken en tenslotte ook de productie van de olie. In dat productieproces kruipt zoveel energie dat sommige rapporten stellen dat de eindbalans voor gewone diesel positiever is... Zo mag het oogsten van de gewassen en het verwerkingsproces niet méér CO_2-uitstoot opleveren dan de biomassa-energie bespaart. Biobrandstof uit Koolzaad, mais, sojabonen of zonnebloemen is niet duurzaam en de productiekost is hoger dan die van gewone diesel.
Alternatieven zijn op komst met de zogenaamde tweede generatie van biobrandstoffen: deze worden niet uit oliehoudende zaden maar uit snelgroeiende bomen als wilgen gehaald. Zweden lijkt al goed op weg. Deze brandstoffen zouden goedkoper kunnen geproduceerd worden dan de huidige biobrandstoffen, terwijl ze de uitstoot van broeikasgassen met een factor twee tot drie reduceren. Over tien jaar zou men grootschalig kunnen starten.

Zo kleeft er eveneens een geurtje aan de productie van ethanol uit suikerriet waar men in Brazilië prat op gaat, maar waar dan weer, mede daardoor, de voedselproductie de dieperik ingaat. Het laatste woord is nog niet gezegd maar misschien past het in ons blad wel om daar op in te gaan. Vooral als men ziet hoe negatief en grootschalig de impact van de landbouw is op de ons omgevende biodiversiteit, dan blijven we met deze nieuwe gele trend toch met vragen zitten. En wees gerust, de confrontatie volgt: zijn Natuurpunters voor of tegen koolzaadteelt?
Bron: Mondiaal Magazine sept 2005.

Gelezen ...

Koolzaad: gen gaat vreemd.

Bayer is erin geslaagd de Britse overheid ervan te overtuigen Koolzaad toe te laten dat genetisch gemodifieerd is om tegen insecticiden te kunnen. (Insecticiden van hetzelfde Bayer, wel te verstaan!) En het zou vanzelfsprekend braafjes in het Koolzaad blijven ... waarschijnlijk, zegden de wetenschappers. Maar die x % kans waarmee de wetenschappers gewoonlijk werken laten de beleidsmensen gemakshalve meestal weg. Tot daar aan toe.
Maar nu heeft officieel Brits onderzoek uitgewezen dat het insecticide-resistente gen van Koolzaad toch overgesprongen is. En wel naar Herik, of *Sinapis arvensis*. En laat dit nu toch een onkruid zijn dat zich graag tussen Koolzaad ophoudt. Met andere woorden, Herik, een lastpost in de koolzaadteelt, wordt nu stilaan ook resistent tegen het insecticide. Welk product of gen zal Bayer nu uit de toverdoos moeten halen om de zaak recht te trekken? Misschien, naast een krachtiger herbicide tegen Herik, ook een nieuw gemodifieerd Koolzaad dat opnieuw, *'waarschijnlijk'*, niet zal overspringen op Herik, maar wie weet, op Knopherik? Het toppunt is dat een Brits minister nog een maand voor de publicatie van de onderzoeksresultaten zijn Europese collega's probeerde te overtuigen dat het "verbeterde" Koolzaad veilig was! Dit terwijl zijn administratie al van de onderzoeksresultaten op de hoogte was!
Bron: Friends of the earth -www.foe.co.uk- en Wervelkrant 05/3.

Dag Bram, één jaar later

rust

Duizend mieren slepen een pruimenpit voort.
Mussen vliegen af en aan en drinken glibberend water.
Spreeuwen krijsen de bomen vol, krakend vallen bladeren.
De karper graast met wild geraas de wal.
De wind beweegt het riet, schrijft rimpels in het water.
Libellen staan stil in de lucht, het pad zoemt van vliegen.
Ganzen rusten in de wei, oefenen vliegend vrijheid.
Alles en iedereen werkt als een gek aan mijn rust.

Uit Rust!, Nijgh & Van Ditmar Houtekiet, 2005

Natuurreservaat 'Vallei van de Zeverenbeek' krijgt een groeischeut

Xavier Coppens

Mijn mening is dat positivisme en goede moed doen volhouden. Ik denk dat het zo simpel is omdat het overslaat naar iedereen die daar ontvankelijk voor is. Sinds enkele jaren is er een hoopgevende dynamiek op gang gekomen in natuurreservaat 'Vallei van de Zeverenbeek'. Het succes voor de bezieling van dit project zit opnieuw in de inbedding ervan in de lokale leefgemeenschap en de baten die eruit voortkomen voor de lokale bewoners. Verschillende dorpsbewoners hebben hun schouders gezet onder het project. Er wordt heel actief gecommuniceerd over elke positieve evolutie. De reservaatmedewerkers hebben een gezicht en een naam in het dorp. Zoveel als mogelijk wordt het dorp betrokken en ingelicht bij het beheer, zonder dat daarom altijd een actieve deelname aan activiteiten wordt verwacht. Er wordt uitgelegd waarmee en waarom we bezig zijn in dit moeras. Die interesse groeit beter gestaag en uit eigen beweging.
Naast de bevestiging van het lokaal belang wordt het bewustzijn aangewakkerd over de internationale betekenis van het gebied, als onderdeel van het Europese Natura 2000-netwerk. Het is immers een speciale beschermingszone met al zijn voor- en nadelen voor de lokale mensen. Bewustzijn en kennis zijn bouwstenen voor het lokaal draagvlak. Het lokaal draagvlak is voor een natuurreservaat veel belangrijker dan een breed draagvlak waarover zoveel wordt geïnformeerd. Geen van beiden kan overleven als er geen respect ontstaat voor een basismilieukwaliteit waarvan we allemaal afhankelijk zijn voor ons dagelijkse welbevinden. Waterkwaliteit is daarvan een voorbeeld.
Sinds 2005 is het pompstation van Aquafin NV op de Aaltersesteenweg operationeel. Er wordt geen afvalwater meer rechtstreeks geloosd in de Zeverenbeek. Het pompstation is overgedimensioneerd waardoor de

overstortfrequentie werd gereduceerd. Op het overstort is een bufferbekken met rietveld aangesloten. De meeste dorpsbewoners zijn met ons in blijde verwachting van de eerste bescheiden visgemeenschappen die spontaan de weg kunnen vinden naar zuiver oppervlaktewater. Bij elke gelegenheid wordt er gevraagd om geen vissen te introduceren, maar te wachten op wat de natuur ons brengen zal. Het feit alleen al om aan te geven dat er weer vissen kunnen komen, biedt hoop of doet herinneringen van het verleden naar boven komen bij veel mensen.

Weidelandschap in Zeveren. Foto: Gilbert De Ghesquière.

In een lokaal dorpscafé kwamen begin dit jaar alle medewerkers samen om er de objectieve resultaten te vernemen van nu al anderhalf jaar intensieve wetenschappelijke opvolging van de waterhuishouding. De grondwaterstanden en het peil van het oppervlaktewater worden er door middel van een 25-tal peilbuizen en 4 automatische meetpunten op de beekloop op regelmatige basis ingelezen. Daaraan gekoppeld zijn er chemische analyses gebeurd die de kwaliteit weergeven van beek- en grondwater. De ganse dataset wordt tenslotte gekoppeld aan de voorkomende vegetatietypes die door middel van wetenschappelijke opnames en soorteninventarisatie worden opgevolgd en benoemd. Vrijwilligers en beroepsmensen hebben elkaar daar in gevonden.

Kennis verhoogt de inzichten, maar daarmee alleen redden we het unieke gebied niet. Niet het plan, maar de uitvoering ervan is belangrijk. Het beste nieuws uit dit reservaatproject komt van resultaten uit de aankoop van gronden. Het jongste half jaar werden alweer ongeveer 6ha gronden aangekocht door Natuurpunt. Ook gronden van het Vlaamse gewest (Afdeling Natuur) en de provincie Oost-Vlaanderen (Dienst Planning & Natuurbehoud) worden in beheer genomen, dat is samen zowat 14ha. Samen is dus 20ha toegevoegd aan het bestaande erkend natuurreservaat. Het natuurreservaat is nu dus 40ha groot geworden. Er zijn nu ook al enkele logische en duidelijk afgelijnde blokken gevormd die de ganse vallei, van steilrand tot steilrand, innemen. Hierdoor kan het beheer geoptimaliseerd worden in functie van de natuur- en landschapsdoelstellingen. We doen daarvoor maximaal beroep op de lokale landbouwers. En ook als dat geen optie is, worden boeren aangesproken mee te denken en te helpen om de doelstellingen te halen. Bedoeling is nu ook om na te denken over de belevingswaarde en de daarvoor nodige infrastructuur, die niettemin in evenwicht moet zijn met de ecologische draagkracht en de vereisten voor rust in het gebied.

Met de opbrengst van de schoenenverkoop uit de Torfs-actie zijn inmiddels 2 prachtige eikenhouten toegangspoorten geconstrueerd aan de voornaamste ingangen (Blekerij en Schave). Hoewel ze erg uitnodigend zijn, wordt er slechts begeleid bezoek toegestaan omwille van de kwetsbaarheid van de biotopen. Het waren de leerlingen van het derde en vierde leerjaar uit de basisschool van Zeveren die de eer hadden de dubbele poorten voor het eerst in gebruik te nemen.

In elk geval, de snelheid waarmee dit natuurreservaat de jongste jaren groeit én de wensen die daarop geuit worden vanuit de dorpsgemeenschappen en de bezoekers uit andere hoeken van het land, kosten handen vol goed besteed geld. Als u dit reservaatproject en zijn werking een warm hart toedraagt, wordt elke bijdrage in centen of arbeid ontzettend gewaardeerd ... positief blijven, goede moed en tesamen volhouden.

Steun onze reservaten

Misschien is het voor veel mensen nog niet helemaal duidelijk maar vanaf vorige Meander staat Vlaamse Ardennen *plus* als nieuwe naam voor de regio Schelde Leie. Daaronder gaan nu zes afdelingen scheep waaronder de afdeling Zwalmvallei maar ook nog steeds de Leievallei (te vinden op de wikkel onder afdeling Schelde-Leie)! De naamgeving kan wat verwarring geven maar we moesten nu eenmaal een naam kiezen die in een ruimer Vlaams kader duidelijker was dan Schelde- Leie.

Er is nu ook een algemeen reservatennummer voor de regio bijgekomen: **293-0212075-88 project nr 6699** (Vlaamse Ardennen *plus*).

Daar kan je terecht met giften die voor de hele regio besteed worden. Je kan natuurlijk ook kiezen voor de specifiek streekgebonden projecten zoals op de wikkel vermeld.
Voor alle duidelijkheid: de *plus* bij Vlaamse Ardennen *plus* staat dus onder meer voor de Leiestreek!

Vogelwaarnemingen maart tot mei 2005

Jurgen Dewolf

Lente, voor velen is het uitkijken naar de terugkeer van onze broedvogels en doortrekkers op weg naar hun broedgebieden in het noorden. Omdat fenologiegegevens al elders aan bod komen, zal je in dit artikel niet de eerste zwaluw zien vermeld staan. Wel vind je een fijne selectie van allerhande opmerkelijke waarnemingen. Gelieve niet op de pianist te schieten als uw leuke waarneming over het hoofd werd gezien of deze rubriek niet haalde. Opvallend deze lente (ook buiten onze regio) waren bijzondere steltloperwaarnemingen, vooral in de Kaaimeersen en op de Callemoeie. Steltkluten deden onze regio aan en ook soorten die je doorgaans met de kust associeert, zoals Kanoet, Steenloper en Drieteenstrandloper doken plots bij ons op. Dat trektellen ten onrechte nog veel te veel een najaarsaangelegenheid is, bewezen mooie waarnemingen van Visarend, Rode en Zwarte wouw, Lepelaar, Ooievaar enz.

Futen tot eenden

Geoorde fuut: 30/5: Nazareth, Callemoeie: 1 ex. in zomerkleed (DDG). **Aalscholver**: half maart kwamen tot 100 ex. slapen in Heurne, Dal, waaronder 2 ex. met Deense kleurringen. Gelijkaardige aantallen werden overdag pleisterend gezien te Oudenaarde, Donk (DDG). Er werden ook heel wat groepjes op trek gemeld. **Ooievaar**: Naast een handvol waarnemingen van overvliegende of pleisterende enkelingen werd ook 1 groepje op trek gemeld: 19/4: Deinze, Schipdonkkanaal: 7 ex. N (BVH). **Lepelaar**: 12/3: Oudenaarde: 6 ex. NO (NGE). **Blauwe reiger**: 16/3: Scheldevallei omgeving Zingem: 6 bezette nesten (DDG). **Kleine zilverreiger**: 9/3: Meilegem, Kaaimeersen; 1 ex. (USA); 19/3: Oudenaarde, opgespoten terrein: 1 ex. N (DDG). **Roerdomp**: 18/3: Eke, Vaerbeke: 1 ex. (FGH). **Kolgans**: 13/3: Welden, Rytmeersen: 16 ex. overtrekkend (DDG). **Bergeend**: 11/3: Deinze, Noorderwal: 50 ex.; 31/5 broedgeval met 7 pulli (BVH). **Pijlstaart**: 10/3: Meilegem, Kaaimeersen: 42 ex. (USA). **Topper**: 5/3 tot 10/3: Zingem, Weiput: 1 m (DDG). **Witoogeend**: 17 tot 19/3: Nederename, Ohiovijver; 1 ex. (BHE, DDG). **Krooneend**: Begin maart zat een groepje van 2 m en 3 v op de Tweelingsput te Eke. Vanaf 8/3 bleef - mogelijk deels hetzelfde - groepje op verscheiden plaatsen in de Scheldevallei in Oudenaarde. Eigenaardig genoeg was de samenstelling hier 3m en 2v, dus niet exact hetzelfde groepje als dat van in Eke (FGH, BHE). **Tafeleend**: Meilegem, Kaaimeersen: geslaagd broedgeval met 5 pulli. **Kuif- x Tafeleend**: 23/5: 1 m van deze hybride (DDG). **Brilduiker**: 7/3 en 12/3: Nazareth, Callemoeie: resp. 1 en 2 ex. (HVS, JVH, JDW).

Roofvogels

Blauwe kiekendief: 13/3: Huise, Rooigemstraat: 1 ex. (XCO). **Bruine kiekendief**: waarnemingen van doortrekkers uit Ruien, Elst, Zingem en Oudenaarde (TLI, FDW, DDG). **Rode wouw**: 11/3: Zwalm,

De Bos: 1 ex. (LRU); 16/3: Brakel, Jansveld: 1 ex. (JVU) en 15/3 tot 16/3: Welden, Reytmeersen 1 ex. (RDM,GGR), 24/4: Oudenaarde, 1 ex. over (DDG), 13/5: Gottem: 1 ex. over (DPA). **Zwarte wouw**: 24/4: Oudenaarde, Donk: 2 ex. (DDG). **Slechtvalk**: het koppel van de centrale te Ruien bracht 1 jong groot, het (of een) mannetje werd dood gevonden in Ruien (Forum ZW-Vl). **Visarend**: 25/3: Gavere, Rotse: 1 ex. (JVE); 24/4: Oudenaarde; 1 ex. op trek (NGE); 15/5: Zingem, Grootmeers: 1 ex. op trek (EDE); Berchem: 20/5: 1 ex. op trek (TLI).

Rallen tot sternen

Porseleinhoen: 5/4: Zingem, Grootmeers: 1 ex. (PES). **Kraanvogel**: 20/3: Ronse, Bois Joly: 30 ex. N (WJO). 21/3: Gavere, Rotse: 29 ex. N (JVE). **Kwartel**: begin mei zp in Wortegem en Nokere (JMK). **Kanoet**: 7/5 en 8/5: Nazareth, Callemoeie: resp. 1 ex. in zomerkleed tp en 20 ex. langsvliegend (DDG, BHE); 23/5: Deinze, Noorderwal: 2 ex. (VLO). **Bonte strandloper**: 12/3: Oudenaarde, opgespoten terrein: 2ex. (DDG), 7/5 en 15/5: Nazareth, Callemoeie: resp. 2 en 1 ex. (DDG). **Drieteenstrandloper**:

Steenloper. *Foto: Paul Vandenbulcke*

8/5 en 15/5: Nazareth, Callemoeie: resp. 2 en 1 ex. (DDG); 24/5: Meilegem, Kaaimeersen: 2 ex. in zomerkleed (DDG). **Temmincks strandloper**: 15/5: Meilegem, Kaaimeersen: 1 ex. (DDG). **Steenloper**: 7/5: Nazareth, Callemoeie: 1 ex. (DDG). **Steltkluut**: 21/5: Meilegem, Kaaimeersen: 4 ex. (PVDB). Bokje: 21/3: Eke, Vaerebeke: 1 ex. (FGH); 5/4: Meilegem, Kaaimeersen: 1 ex. (DVDP). **Goudplevier**: een handvol waarnemingen deze periode met als grootste aantal 13 ex. te Meilegem op 29/3 (DDG). **Kleine plevier**: 18/5: broedgeval met 2 pulli (NVW); de soort was ook permanent aanwezig te Meilegem, Kaaimeersen (meerdere waarnemers), broedgeval? **Bontbekplevier**: 9/5: Ronse: 1 ex. over (DVE); 15/5: Nazareth, Callemoeie: 1 ex.; 24/5: Meilegem, Kaaimeersen: 1 ex. (DDG). **Oeverloper**: grootste aantal was 19 ex. op 15/5 te Nazareth, Callemoeie (DDG). **Bosruiter**: 27/4, 21/5 en 22/5: Meilegem, Kaaimeersen: telkens 1 ex. (KDWI, DDG). **Groenpootruiter**: hoogste aantal was 5 ex. op 30/4 te Meilegem, Kaaimeersen (KDWI). **Tureluur**: grootste aantallen: 9/5: Meilegem, Kaaimeersen: 12 ex. en 11/5: Nazareth, Callemoeie: 11 ex. (NVW, DDG). **Regenwulp**: 8/5: Nazareth, Callemoeie: 1 ex. over (BHE). **Grutto**: grootste aantal was 27 ex. te Meilegem, Kaaimeersen op 7/3 (USA). **Kemphaan**: maximum aantal was 6 ex. te Meilegem, Kaaimeersen op 11/3 (USA). **Kluut**: 19/3: Oudenaarde, opgespoten terrein: 22+12+9 ex. op trek (DDG). **Scholekster**: maximaal 9 ex. op 25/3 te Nazareth, Callemoeie en hier in de omgeving ook een broedgeval vastgesteld op 24/4 (NVW). **Dwergmeeuw**: 17/4: Nazareth, Callemoeie: 1 1ste winter (JDW, DDG). **Pontische meeuw**: 7/3: Eine, Volvoput: 1 1ste winter (DDG). **Visdief**: van eind april tot half mei werden her en der Visdieven gezien, met als maximum 11 ex. op 9/5 te Nazareth, Callemoeie (NVW). **Zwarte stern**: doortrek begin tot halverwege mei met als maximum 24 ex. op 15/5 te Nazareth, Callemoeie (RDS).

Duiven tot Kruisbekken

Velduil: 23/4: Oudenaarde, opgespoten terrein: 1 ex. over (PVDB, BHE); 1/5: Wannegem-Lede: 1 ex. (GCO). **Kleine bonte specht**: 21/3: Zingem, Mesureput: 1 ex. (JVO). **Zwarte specht**: 5/5: Wortegem, Moregembos: 1 ex. (JMK). **Braamsluiper**: 29/4: Eke, Tweelingsput en Semmerzake, Bolveerput (GMI); 3/5: Astene (KDWA); 5/5: Meilegem (GPI). **Sprinkhaanzanger**: zp o.a. te Eke, Scheldekant; Zingem, Spettekraai en in buurt van Weiput; Oudenaarde, opgespoten terrein (div. waarnemers). **Cettis zanger**: 1/3 tot tenminste 24/4: Ruien, rietveld centrale: 1 zp. Zou de soort terug zijn als broedvogel? (JDW). **Gekraagde roodstaart**: 28/3: Elst: 1 ex. (FDW). Vanaf april werden meerdere zp genoteerd in

Eke en net buiten de regio te Zevergem en Zwijnaarde (NVW). De soort broedt er in knotwilgenrijen en de genoemde omgeving is de enige waar de soort bij ons echt heeft stand gehouden. **Goudvink**: 17/3: Schorisse, Bos Ter Rijst: 1 ex. (DGE). **Rietgors**: 6/3: Welden, Rytmeersen: 50 ex. (DDG).

Verder nog een aanvulling van Dirk Verroken uit Ronse over de Middelste bonte specht: in 2004 werd de soort met zekerheid als broedvogel vastgesteld in Henegouwen bij Angre. In het voorjaar 2005 zijn er twee waarnemingen in Frasnes-lez-Buissenal en een in Flobecq.

Dank aan alle waarnemers die zichzelf en elkaar aan de initialen wel zullen herkennen.

Fruithappening – zondag 16 oktober 2005 Domein de Ghellinck – Wortegem-Petegem

Even langslopen bij de boomverzorger, plantendokter of vruchtendeskundige? Later naar hartelust fruitsappen proeven? Daarna een snoeidemonstratie van fruitbomen bijwonen of informatie inwinnen over boomgaardvariëteiten, ecologische tuinen, tuinboeken, bijenkasten, (fruit)wijnen? Meer weten over 'de nieuwe subsidieregeling voor hoogstamfruitboomgaarden' of over het telen van 'klein fruit' (rode bes, zwarte bes, kruisbes,…)? Misschien heeft u een appelboom in de tuin, maar weet u niet welk ras het is? Breng 5 appels met steeltje per boom mee en de pomologen van de Nationale Boomgaardenstichting proberen die op naam te brengen. Of neemt u liever deel aan een begeleide natuurwandeling of aan een sessie mandenvlechten? Of misschien twijfel je niet langer welk appelras je wenst na het proeven en ruiken van de appels in de tent.
Natuur- en tuinliefhebbers kunnen hun hart ophalen op de 3de grootse fruithappening die zondag 16 oktober van 10 tot 18 uur plaatsheeft op het Domein De Ghellinck in Wortegem-Petegem. Terwijl u inspiratie voor de tuin opdoet, knutselen de kinderen in een workshop. Laat u ook verwennen met een (h)eerlijke tas koffie of met een lekker streekbiertje, een gebakje of een andere snack. Of lust u eerder een pompoensoepje? Wij zorgen ervoor!

De Fruithappening wordt georganiseerd door vzw Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen ism De Nationale Boomgaardenstichting als voorproefje van de 12de Boomplantactie die de vereniging op 26 november 2005 in de streek houdt.

Fruithappening: zondag 16 oktober, 10-18 uur, Gemeentelijk Domein De Ghellinck, Kortrijkstraat 72, 9780 Wortegem-Petegem. Toegang gratis. Info: Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen, De Biesestraat 5, 9600 Ronse (Tel.: 055/20.72.65 – www.rlva.be) - Nationale Boomgaardenstichting vzw, Postbus 49, 3500 Hasselt (Tel: 012/39 11 88 – www.boomgaardenstichting.be)

Dag van de Natuur bij afdeling Zwalm.vallei

Dominiek Decleyre

Vorig najaar hield afdeling Zwalm.vallei een geslaagde publieksactiviteit met de Scouts en de JNM. Toen werd op 1 dag ongeveer 1,7 ha bos aangeplant bij het Kloosterbos. Een honderdtal jongeren kwam hieraan meewerken. Deze actie was voor herhaling vatbaar, zoveel was meteen duidelijk.

Een van de drijvende krachten achter deze plantactie was Jan De Durpel. Deze zomer overleed Jan na een tragisch ongeval. Jan was een bevlogen Scoutsleider en leraar, maar ook conservator en natuurgids in het reservaat "Middenloop Zwalm". We grijpen de "Dag van de Natuur" aan om een paar projecten in "zijn" stukje van de Zwalmvallei verder uit te werken.

Afdeling Zwalm.vallei werkt hiervoor samen met de

Zottegemse Scouts, JNM en Stedelijke Basisschool. We mikken dus in grote mate op de jongeren. De activiteit staat echter open voor iedereen die een handje wil komen toesteken.

In de voormiddag zal er gewerkt worden, in de namiddag is ook een wandeling voorzien en een kort herdenkingsmoment voor Jan. We sluiten af rond het kampvuur van de Scouts. Wie pas na de middag wil inpikken, kan dat dus ook gerust doen. Een korte beschrijving van de voornaamste werkzaamheden volgt hieronder.

Aanplant van hagen en houtkanten

In het gebied zijn vrij weinig hagen en houtkanten bewaard gebleven. Het heraanplanten van deze lijnvormige elementen behoeft eigenlijk weinig verantwoording. Onze eerste bedoeling is echter

Vogelakker. *Foto: Dominiek Decleyre*

voldoende "ecologische infrastructuur" te bieden voor de vogels in het gebied.
Daarnaast worden de hagen zo ingeplant dat ze op termijn corridors vormen tussen de verschillende bossen en bosjes in het gebied. Daarbij wordt bovendien ook aandacht besteed aan het behouden van axiale en panoramische zichten.
Er zijn meer dan 1000 haagplanten voorzien, voor een totale lengte van meer dan 600 meter aanplanting. Samen met de beplantingen van vorig jaar wordt zo ongeveer een kilometer hagen en houtkanten gerealiseerd in het gebied.

Aanleg wandelpad

Het gebied vormt een vrij goed aangesloten en divers gebied, gelegen rond de Zegelaarbeek, een zijbeek van de Zwalm. Daarom leent het zich goed tot het uitstippelen van een aantal wandellussen. Het nieuwe wandelcircuit kreeg de naam "Zegelaarbeekvallei".

Als kers op de taart voorzien we een **vogelkijkpunt** ("vogel.kijk") bij de Zwalm. Een volwaardige kijkhut is gepland voor de nabije toekomst.

Het is de bedoeling om op de "Dag van de Natuur" de nodige wandelinfrastructuur aan te brengen zoals infoborden en paaltjes met wegwijzers. De officiële opening van het wandelpad volgt op een latere datum, ter gelegenheid van een "zomeravondwandeling".

Herdenkingsboom

Als herinnering aan Jan De Durpel wordt een solitaire linde geplant op het "Vossenhol". De plaats is symbolisch omdat Jan deze plaats zelf had uitgekozen om de flora te bestuderen (en er een PQ had uitgezet)

Dagschema

9u00 - 9u30: verwelkoming, uitleg, verdeling ploegen.
9u30 - 12u00: werk.
12u00 - 13u00: eten.
13u00 - 14u00: werk.
14u00 - 15u30: verkenning v/h pad.
15u30 – 16u00: kort herdenkingsmoment bij de nieuwe linde.
16u00: afsluiten met drink en gezellig samenzijn.

Wie wenst mee te werken kan dat doen vanaf 9u. Wie de alleen wil komen wandelen is welkom vanaf 14 uur. De afspraakplaats is telkens de ingang van het Kloosterbos, gelegen aan de Kloosterbosstraat te Sint-Maria Oudenhove (Zottegem).
Meebrengen: aangepaste kledij, laarzen, pic-nic, spade en eventueel grondboor.
Natuurpunt Zwalm.vallei voorziet **'s middags warme soep**. Scouting Zottegem en JNM Zottegem zorgen voor tenten.

Opgepast: natuur!

Rik Desmet

Heb je je ook ooit al eens glimlachend afgevraagd wat het bordje: 'opgepast spelende kinderen' (in het Frans: danger enfants!) eigenlijk wilt zeggen? Want wat bedoelt men er precies mee? Moet je als chauffeur extra voorzichtig zijn om geen spelende kinderen van de sokken te rijden of word je als argeloze chauffeur gewaarschuwd op je hoede te zijn voor een woeste bende spelende kinderen? Misschien word je wel bekogeld met een aantal katapulten, hoewel, wie speelt er nog met de 'spriet' van weleer. Flauw grapje natuurlijk maar een analoge bedenking zou je misschien kunnen maken voor een bordje 'opgepast natuur'. Moet je dan als niets vermoedend wandelaar extra voorzichtig zijn om de natuur te ontzien of moet je als onschuldig wandelaar opletten voor de gevaren van diezelfde niets onziende natuur?

Ons omgaan met de natuur zal wel altijd controverse uitlokken. Zeker in deze tijd waarin de neiging bestaat om ineens maar alle natuur toegankelijk te maken voor iedereen, met knuppel- en ander paden, kijkhutten … Open stellen leidt soms tot gevaren voor de natuur, natuur slachtoffer van eigen succes.
In het kader van een Europees Life project werden in de buurt van St-Hubert grote stukken bos gekapt om terug om te vormen in veen. (Natagora, september '05) Deze werken waren in eerste instantie bedoeld om betere biotopen te creëren voor de Zwarte ooievaar en Klapekster. Groot was de verbazing toen bleek dat er dit voorjaar zowaar een koppel Kraanvogel pleisterde. De balts liet hopen op een broedgeval. Recent zijn er trouwens ook in Nederland en Frankrijk broedgevallen vastgesteld. De overzomering bij St-Hubert kan de voorbode zijn van een broedpoging de volgende jaren. Toen dit nieuws bekend geraakte werd het gebied overrompeld door natuurkijkers die ook een glimp probeerden op te vangen van deze prachtige steltloper. Het veroorzaakt niet alleen verstoring met het risico dat deze schuwe vogels de plaats verlaten maar bovendien ervaren particuliere boseigenaren de natuurbescherming dan niet meer als positief als overal in hun gebieden 'indringers' opduiken. Soms trekt het trouwens malafide 'natuurliefhebbers' aan, getuige daarvan de eierroof van een nest van de Zwarte ooievaar in 2004. En terloops deze vraag: hoe veilig zijn de mededelingen van zeldzamere vlinders op onze eigenste site? In hoeverre worden dergelijke sites afgeschuimd door verzamelaars, op zoek naar een aanvulling van de eigen collectie?

Anderzijds zullen niet professionele natuurliefhebbers uiteraard opwerpen dat zij ook recht hebben op een mooie waarneming. En, geef toe, in het buitenland maken de meeste onder ons maar al te graag gebruik van allerlei faciliteiten zoals kijkhutten en waar die niet aanwezig zijn zeggen we dat er weinig te zien is ("mooi landschap, enkel jammer van al die hagen die het zicht belemmeren …"). Dezelfde kijkhutten zijn in onze eigen reservaten echter niet altijd welkom, al heeft veel te maken met de grootte van de gebieden natuurlijk. Enkel bij grotere gebieden is

Kraanvogel. *Foto: Gerard Mornie.*

immers zonering mogelijk. In hoeverre is de, al dan niet (donker)groene recreant bereid zich te schikken of moet de natuur zich schikken naar de recreant?
In de Argonne, en vermoedelijk ook wel elders, gaan de nachtelijke raids van natuurliefhebbers ook nog steeds door, gewapend met verstralers op zoek naar uilen en zoogdieren. Zit je daar in de meimaand in het nachtelijk duister te genieten van de wondere geluiden en komt daar zo'n zoeklicht afgezwaaid, weg beleving, enkel ergernis. Wat zou overigens de reactie zijn indien Fransen hier in onze natuurgebieden 's nachts zouden komen rondtoeren?

De Wolf blijft in Frankrijk in de belangstelling, hij wordt nauwkeurig geteld, zijn uitwerpselen ontleed en de evolutie van de aantallen angstvallig en argwanend gevolgd. Wat zou er gebeuren als er zich ook bij ons terug Wolven vestigden? Extra toeristische trekpleister, met organisatie van bijhorende safari's in de 'ongerepte natuur', of eerder de roep om deze dieren zo snel mogelijk terug naar af te sturen omdat ze een bedreiging vormen voor de commercialisering van de natuur en voor het moeizaam vergaarde jachtwild. Je kan het zo horen zeggen: "Wolven zijn mooie en boeiende beesten maar niet hier ..." Het zou boeiend zijn om bij de bezoekers van bvb de Hoge Venen eens een enquête af te nemen: "zou je hier nog komen indien je wist dat er hier Wolven voorkomen?"
Heeft een bordje 'opgepast natuur' zin voor al de sportieve bezoekers van de natuur, van quads tot mountainbikers en andere? In het voorwoord van hetzelfde nummer van Natagora lezen we dat er meer en meer mega-evenementen georganiseerd worden waarbij vaak honderden deelnemers opdagen die hotsend door berg en dal de bossen onveilig maken en daarbij heel wat schade veroorzaken. België te klein om iedereen te plezieren. Hoewel, ook in Frankrijk kent men er iets van. In de Champagnestreek wordt regelmatig een groot militair domein gebruikt voor een mega rave party. Als je, net zoals ik, niet weet wat het is: het gaat om een soort dancing in open lucht met tienduizenden deelnemers. En dan? Het gebeurt in mei, volle broedtijd,, in een gebied waar Nachtzwaluw, Kleine trap, Velduil en ander fraais broedt. Wie wikt en beschikt?

Eikelmuizen

gegevens gevraagd!

Slaapratten, fruitratten zijn allemaal volksnamen voor de Eikelmuis. Het is een winterslaper ter grootte van een kleine rat die ooit in grote getale in de nestkasten van de Vlaamse Ardennen voorkwam. Ook in boomgaarden was de soort present en durfde nogal eens wat schade aanrichten door het aanknagen van appels en peren.
Het gaat waarschijnlijk niet goed met de Eikelmuis, mogelijks door het verdwijnen van hagen en hoogstamboomgaarden en door de opkuis rond huizen en hoeven en op zolders. De laatste tijd zijn ook in de bossen de gegevens schaars geworden, mogelijks door de komst van de Bosuil?
De Eikelmuis is een soort die door bevraging gevonden wordt omdat ze bij veel mensen gekend

Eikelmuis.

is. Waarnemingen op zich zijn schaars omdat het een nachtdier is en in nestkasten zijn winterslapende exemplaren dan ook vaak de enige mogelijkheid tot systematisch zoeken samen met gerichte vangsten met levende vallen.
Wij doen daarom een oproep om alle waarnemingen, aanwijzingen of vondsten van de laatste vijf jaar door te geven aan Xavier Coppens, 0476-603785 of coppenxa@yahoo.be of Norbert Desmet, Dorenstraat 4, 9690 Kluisbergen, 0494-653391 of desmetnorbert@hotmail.com.
Binnenkort krijgt u dan een stand van zaken in Meander.

Flora van de Vlaamse Ardennen.

Ondanks de zorg die het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen besteedde aan het boek 'Flora van de Vlaamse Ardennen' is er een fout geslopen op pagina 322. Bij Drukkerij Lannoo werd 2x pag 222 gedrukt. De lezers die zich het boek reeds aanschaften, worden vriendelijk verzocht om contact op te nemen met RLVA, Paul Haustraete (paul.haustraete@rlva.be, 055/20.72.65) om het blad met correcties aan te vragen. Dit wordt u gratis bezorgd. De "Flora van de Vlaamse Ardennen" is ***nu ook verkrijgbaar voor € 28 bij Karel De Waele, Kerselaarslaan 52, 9800 Deinze, 09/386.45.60.***

De planten laten in hun kaarten kijken

Karel De Waele

Nu het boek "Flora van de Vlaamse Ardennen – regionale plantenatlas Schelde-Leie 1972-2002" verschenen is, kan men inderdaad bijna letterlijk 'in de kaarten van de planten kijken'. Men kan bij een aantal planten een duidelijke voorkeur zien voor bepaalde biotopen of voor bepaalde gedeelten van onze streek. En als men daarenboven ook eens kijkt in de "Atlas van de Belgische en Luxemburgse Flora", die grofweg een analoge periode van 1939 tot 1972 bestrijkt (als men rekening houdt met de oorlogsjaren beslaat dit werk dus ook ca 30 jaar inventarisatiewerk), dan kan men zelfs ook tendenzen zien in de evolutie van onze flora: bepaalde soorten zijn sterk achteruitgegaan of zelfs verdwenen, andere daarentegen waren vroeger bijna onbekend en zijn nu aan het uitgroeien tot invasieve soorten.

Zonder de pretentie te willen hebben hier een wetenschappelijk artikel te willen neerzetten, willen we toch enkele voorbeelden belichten.

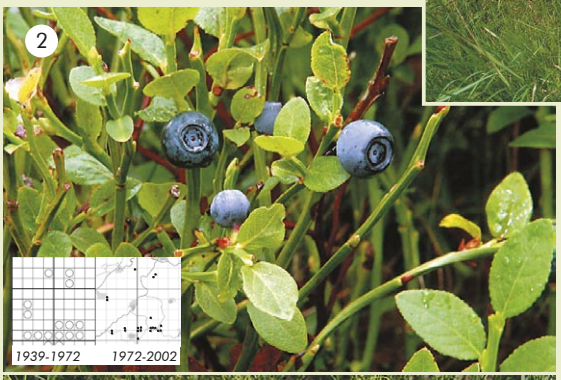

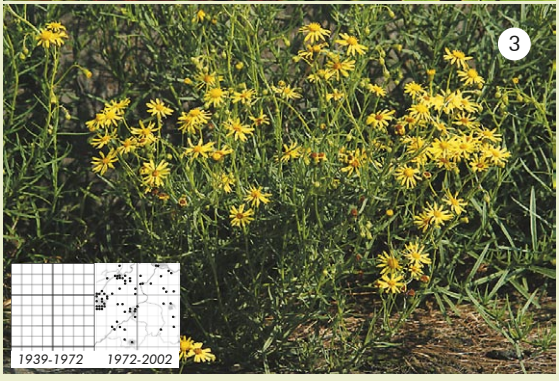

Foto's Gerard Mornie:

1. *Donkere ooievaarsbek*
2. *Blauwe bosbes*
3. *Bezemkruiskruid*

Foto Karel De Waele:

4. *Jacobskruiskruid.*

Geef mij maar de Vlaamse Ardennen

Één van de bekende voorbeelden van wat we gemeenzaam "Vlaamse Ardennen-stinsenplanten" noemen, is de **Donkere ooievaarsbek**. Onze natuurgidsen en de groepen die elk jaar deelnemen aan de Vlaamse Ardennendag weten uit ervaring dat, als ze deze plant willen zien, ze een wandeling moeten uitkiezen in de fusiegemeente Maarkedal. En inderdaad, op het verspreidingskaartje is duidelijk te zien dat deze wondermooie ooievaarsbeksoort, met zijn zwartpaarse knikkende bloemen, een duidelijke voorkeur heeft voor de driehoek tussen de Zwalm, de Maarkebeek en de Schelde.

Eerlijkheidshalve moeten we hierbij vermelden dat de naam stinsenplant met enige soepelheid gebruikt wordt: in de strikte zin van het woord zijn deze planten in hun voorkomen sterk gebonden aan een 'stinse', d.i. het Noordhollandse woord voor een buitengoed, een herenboerderij met omliggend park, waar door menselijke ingreep (verbeteren van de bodem door inbreng van andere grondsoorten en humus) de daar kunstmatig aangeplante exotische planten, meestal bolplanten en geneeskrachtige soorten,

de kans krijgen zich daar in te burgeren, maar zich beperken in hun verspreiding tot dat voor hen gunstig stinsenmilieu midden een voor hen meestal vijandig landschap. In onze Vlaamse Ardennen betreft het ook door de mens in de kruidentuinen en parken uit verre streken ingevoerde soorten, maar hier is blijkbaar het milieu in de omgeving van de 'stinse' ook gunstig voor deze planten, die dus na een aantal decennia in de streek volledig ingeburgerd geraakt zijn.

Geef mij maar magere zandgrond

Waar is de tijd dat de kinderen rond Brakel en D'Hoppe nog **Blauwe bosbessen** of "kozijntjes" gingen plukken ... op de zandige toppen van de getuigenheuvels. Men kan er die plant nog wel vinden, maar dan bijna letterlijk met een vergrootglas. Van de 16 "uurhokken" (dit zijn hokken van 4km op 4km) van vroeger zijn er nu nog 14 overgebleven in onze streek; op het eerste gezicht misschien een niet zo spectaculaire achteruitgang, maar als men daarbij rekening houdt met het gevonden aantal planten in die hokken, dan is de toestand wel duidelijk dramatisch voor deze heideminnende soort. De voornaamste oorzaken hiervoor zijn overrecreatie, dichtgroeien van open plekken in de bossen, verbraming of nog erger het weggraven van de zandige laag in zandgroeves die later opgevuld worden met allesbehalve magere zandgrond. Ook in zandig Vlaanderen, o.a. rond Deinze en Nazareth kwam vroeger nog Blauwe bosbes voor, maar hier heeft de oprukkende maïsteelt met bijgaande overbemesting voor de teloorgang gezorgd van de heidereliktjes langs de zandige veldweggetjes. Toch één lichtpuntje: een kapping in de monotone naaldbossen in Wortegem-Petegem zorgde onlangs voor het blootleggen van de zaadbank van de vroegere heidevegetatie met o.a. ook deze bosbes, die hier nu een tweede kans krijgt.

De opmars van de kruiskruiden

Toen we in de zeventiger jaren begonnen met naar plantjes te kijken moesten we helemaal naar het Zwin om **Jakobskruiskruid** in grote aantallen te zien. De conservator Guido Burggraeve vertelde er boeiende verhalen over, over haar giftige tactiek om vraat door konijnen tegen te gaan, maar ook over hoe die tactiek juist faalde tegenover de "zebrarupsen" die de giftigheid van de plant juist gebruikten om zelf giftig te worden voor hun predatoren de vogels ... Nu lezen we in Knack artikels over het "gele gevaar" dat in Vlaanderen overal oprukt... gevaar voor paarden, runderen en schapen, die het Jakobskruiskruid in verse toestand wel herkennen en dus niet opeten, maar als het eenmaal gedroogd tussen het hooi geraakt wel gegeten wordt met alle gevolgen vandien.

Als we in de Atlas van 1972 kijken naar het verspreidingskaartje van deze soort ziet men dat die plant al over geheel België voorkomt, maar als men focust op het gebied van onze regionale atlas, dan zien we dat er slechts in 17 uurhokken van de 72 een kruisje staat. Kijken we naar de kaartjes in de "Flora van de Vlaamse Ardennen" dan zien we dat dit in de daaropvolgende dertig jaar al opgeklommen is tot 52! De reden voor deze opmars? Waarschijnlijk door het ecologischer beheer van de wegbermen, misschien ook door het toenemend aantal reservaten, ... Maar waarschijnlijk ook door de veranderingen in ons klimaat. Dit laatste moet nog grondig onderzocht worden, en dit zal nog genoeg stof tot controverses bieden tussen de wetenschappers, maar ook de opmars van een broertje van ons Jakobskruiskruid, nl. het **Bezemkruiskruid**, wijst toch erg in die richting. Deze laatste plant is oorspronkelijk toevallig in ons land beland in de streek van Verviers, via zaden die in de wol, ingevoerd uit Zuid-Afrika, verborgen zaten. Oorspronkelijk beperkte deze plant zich tot de omgeving van Verviers; in de atlas van 1972 tellen we 11 uurhokjes voor geheel België en in ons werkingsgebied geen enkel! In de tachtiger jaren moesten we nog naar Harchies trekken om deze plant te kunnen bewonderen. Nu tellen we op het kaartje in de "Flora van de Vlaamse Ardennen" al 35 uurhokken!

Solid partners flexible solutions

FORTIS BANK

Naamloze vennootschap
Warandeberg 3
B 1000 Brussel

B.T.W. BE 403.199.702
H.R. Brussel nr. 76034

D'Hoppe – Tweede stap naar veroordeling België in dossier van stort

De Belgische overheid krijgt nog tot 5 september om de Europese Commissie te tonen dat zij de Europese richtlijnen in D'Hoppe niet schendt. Anders volgt een veroordeling.
Als gevolg van klachten van milieuverenigingen rond de stortplaatsen in D'Hoppe stuurde de Europese Commissie een ingebrekestelling naar België omdat de afvalrichtlijnen niet worden nageleefd. De Europese Unie is van mening dat niet alleen de exploitant maar ook de overheid verantwoordelijk is voor het reilen en zeilen van een stortplaats. De overheid moet de uitbating controleren en ervoor zorgen dat er maatregelen zijn om vervuiling van het grondwater en de omgeving te voorkomen.
Aangezien de regering wel wat informatie bezorgde, maar niet officieel en degelijk antwoordde op de officiële ingebrekestelling, heeft de Commissie een tweede stap richting veroordeling gezet.
Volgens de Commissie werd het grondwater aanzienlijk verontreinigd met onder meer lood, chloriden, olie en zwaar verontreinigd met aluminium en nikkel. Actiecomité Foert-Fourte eist dat de site gesaneerd wordt en overweegt aanvullende aansprakelijkheidsprocedures indien de overheid passief blijft. Het D'Hoppebos loopt over in het Brakelbos. De Vlaamse Gemeenschap onderzoekt of ook dat bos vervuild is.
Bron: Het Nieuwsblad – Oudenaarde-Wetteren – 14/09/2005

Koninkrijk D'Hoppe

Vader en zoon Fort blijven maar de regels aan hun laars lappen in hun koninkrijk Vloesberg. Daar mogen dan Europese ambtenaren en politici zich buigen over het reuzestort en de sanering ervan, vader en zoon gaan verder met het aanleggen van wegen met hun zwaar materiaal dat wellicht iets te werkloos achterbleef. Ze rammen daarbij op 28 september een TV ploeg onder het oog van de plaatselijke politie. Ook dit is een weerkerend verhaal want in vorige acties molesteerden Fort senior en junior een VRT cameraman met lange werkonbekwaamheid tot gevolg... onder het oog van de nietsdoende plaatselijke politie. Er volgde zelfs geen officieel verslag en pas na twee jaar werden de getuigen opgeroepen om iets te gaan vertellen ... Het is dan ook erg hypocriet dat waarnemend burgemeester Mettens verkondigt dat het boven het petje van de plaatselijke politie gaat die bang is van Fort! Die federale politie kwam aan, net als vorige keer, als het kwaad al lang geschied was. 'We laten D' Hoppe niet los' kan voor natuurvrienden een slogan zijn.

D'Hoppe en Het Groot Vraagteken

Je hoorde allicht al van D'Hoppe, het gehucht in Vloesberg/Flobecq waar afvalbaronnen en actievoerders, open en gesloten bossen, bezettingen en ontruimingen, tetrahydrofuraan en arsenicum, mekaar ontmoeten?
Je zag de reportage op RTBF of VRT, één van de vele stukken in kranten of VRT? Je kwam misschien mee actie voeren? Je bent er al eens gaan wandelen? **Wij ook!**
Je vraagt je soms af hoe het daar nu zit? Hoe het afgelopen is? Want ja, je hebt wel gehoord dat het stort nu dicht zou zijn maar… **Euhm, wij ook …**
Ja, het stort is gesloten? Maar, hoe lang nog? Ja, de Europese Commissie wil België dagvaarden voor het Hof van Justitie in Luxemburg. Maar hoe reageert België?
En wat nu met die zavelputten? Met de rommel die in de grond zit? Hoe zit het met dat fameuze saneringsplan? Mogen we daar nog putwater drinken? Zijn de bossen nu open of gesloten, half-open of half-gesloten?
We zouden het ook niet weten …
Dus willen we het gaan vragen aan de beleidsverantwoordelijken. **Op Zaterdag 29 oktober** organiseren wij om 14 uur 'Het Grote Vraagteken'. We willen een ludieke optocht organiseren waarin zoveel mogelijk mensen komen vragen hoe het nu zit. We spreken af in D'Hoppe en stappen vandaar naar Flobecq. We nodigen Minister Lutgen (Leefmilieu Wallonië) en de burgemeesters van Flobecq (Demotte en Mettens) uit om op het einde van de tocht uitleg te komen verschaffen op de kiosk aan de markt van Flobecq. We rekenen op je komst, en ... breng zoveel mogelijk vraagtekens allerhande mee.
Info: 0497/630312 www.foert.org of www.uilekot.org

Vlinderrapport 2004

Marc Zwertvaegher

Lampyris de ongewerveldenwerkgroep van NP Vlaamse Ardennen *plus* werkt sinds enkele jaren nauw samen met de vlinderwerkgroep Meetjesland. We bespreken in dit jaaroverzicht 2004 de vlinderwaarnemingen van beide regionen dan ook samen.
De zomer van 2004 was niet echt mooi te noemen, zeker niet in vergelijking met deze van 2003. Dit zal dan ook wel de hoofdreden zijn waarom er minder vlinders werden waargenomen.

De **Koninginnepage**, nochtans een vlinder die we kunnen associëren met zeer mooi weer, trok zich van deze rotzomer blijkbaar niet veel aan. Al meer dan 10 jaar na elkaar ontvangen we steeds meer waarnemingen van deze vlinder. Het is natuurlijk wel zo dat de vlinderwerkgroep meer bekendheid geniet en als mensen een dergelijk juweeltje in hun tuin aantreffen zullen ze eerder geneigd zijn om deze waarneming door te geven dan die van een minder opvallende vlinder.
In 2004 kregen we 247 meldingen van Koninginnepages. Terwijl dit in 1994 slechts 3 exemplaren betrof. Toch wel een serieuze vooruitgang.

Klein geaderd witje.
Foto: Jacques Vanheuverswyn

Vrouwtje Oranjetip. Foto: Jacques Vanheuverswyn.

Oranjetip.
Foto: Gunther Groenez.

De dikkopjes laten echter een ander verhaal horen. Het zijn vlinders van ruige graslanden en deze biotopen gaan er de laatste decennia sterk op achteruit. Toch beginnen we met positief nieuws over het **Aardbeivlindertje**. In 2003 werd geen enkel exemplaar waargenomen op het vliegveld van Ursel. Maar in 2004 werd deze vlinder toch 11 maal genoteerd. Het hoogste dagtotaal bedroeg 4 vlinders.
Het **Groot dikkopje** en het **Zwartsprietdikkopje** werden in de periode 1995 – 1998 nog veelvuldig opgemerkt, maar sinds het begin van deze eeuw worden er veel kleinere aantallen geteld. De aantallen blijven wel enigszins stabiel maar wel op een lager niveau. Van deze beide soorten ontvangen we echter slechts sporadisch waarnemingen uit het zuiden van de provincie.

Bij de witjes wordt een geleidelijke achteruitgang geconstateerd in de aantallen bij **Groot–** en **Klein koolwitje** en bij **Klein geaderde witje**. De **Citroenvlinder** wordt het laatste decennium terug meer opgemerkt, hoewel de aantallen sinds 2002 zich stabiliseren.
Het **Oranjetipje** echter wordt in alle biotopen ieder jaar opnieuw meer en meer aangetroffen.
In 2002 en 2003 werd de **Oranje luzernevlinder** in onze streken veelvuldig aangetroffen. In 2004 daarentegen kregen we slechts 21 meldingen. Voor deze trekvlinder waren de omstandigheden duidelijk minder gunstig. De **Gele luzernevlinder** werd helemaal niet gezien.

De blauwtjes, de vuurvlinders en de kleine pages worden gezamenlijk besproken. Het **Boomblauwtje**,

Zilveren maan. Foto: Geert De Sutter.

Steenuil. Foto: Ivan Steenkiste.

Zwartsprietdikkopje.
Foto: Gunther Groenez

Ransuil Foto: Patrick De Rore.

Wilde kaardebol. Foto: Pieter Espeel

Bundelchloormycena. Foto: Philip Vergeylen.

Citroenvlinder. Foto: Paul Vandenbulcke.

dat een 3-jaarlijkse cyclische tendens vertoont, was in 2004 in een dal. Toch laten de geziene aantallen het beste verhopen voor de komende jaren.
Zowel het **Icarusblauwtje** als het **Bruin blauwtje** kenden een zeer goede 1ste generatie, maar waarschijnlijk ten gevolge van het mager zomerweer had dit geen vervolg in de 2de generatie en dit resulteerde in een gemiddeld jaar voor deze beide soorten.
Ook de **Kleine vuurvlinder** kende een gemiddeld jaar. Traditiegetrouw was de 3de generatie (najaar) het talrijkst. Opmerkelijk waren de hoge aantallen in het Maldegemveld.
Het **Groentje** werd voor het 2de jaar op rij niet meer waargenomen.
De **Eikenpage** werd in 2004 slechts sporadisch gezien. Deze vlinder heeft een verborgen levenswijze en wordt jaarlijks door slechts enkele waarnemers opgevolgd.
Ook de **Sleedoornpage** is een dergelijke soort. Tot nu toe hebben we waarnemingen van deze soort in ons jaarverslag moeten missen, hoewel we een sterk vermoeden hadden dat deze vlinder in de Vlaamse Ardennen moest aanwezig zijn. In 2004 werden er op sleedoorn in het Enamebos eitjes gevonden.

De vossen hebben het over de ganse lijn wat minder gedaan in 2004. Met het openkappen van de Drongengoedweg waren er in 2002 en 2003 tal van waarnemingen binnengekomen van de **Kleine ijsvogelvlinder**. In 2004 werd de vlinder er weliswaar ook nog waargenomen, maar de aantallen waren fel verminderd. In 2003 was er nog een maximum dagtotaal van 12 vlinders. In 2004 waren dit er slechts 3.
Ook de **Kleine vos** en de **Dagpauwoog** hadden in deze 2 jaren hun populatie zien toenemen, maar in 2004 werd daarvan niets meer opgemerkt.
Het **Landkaartje**, een vlindertje dat tot in 2001 ieder jaar opnieuw steeds meer en meer werd waargenomen, is sindsdien aan een sterke terugval bezig. De aantallen van 2004 zijn te vergelijken met deze van 1994.
De **Distelvlinder** en de **Atalanta** zijn beiden trekvlinders en al vroeger in dit verslag werd er aangestipt dat 2004 niet ideaal was voor trekvlinders. Ook deze 2 soorten presteerden ondermaats. De **Gehakkelde aurelia** kende wel een gemiddeld jaar.
De **Keizersmantel** werd 1 maal gezien in het Drongengoed. De **Rouwmantel** werd in totaal 9 maal waargenomen. De meeste waarnemingen van deze vlinder kwamen uit de Vlaamse Ardennen. Ook de **Kleine parelmoervlinder** werd in deze streek 1 maal zwervend waargenomen.

Net als de andere families hadden ook de zandoogjes het moeilijk in 2004.
Het **Hooibeestje** kende nog een gemiddeld jaar, maar dit was hoofdzakelijk te danken aan tal van waarnemingen in mei en juni.
De **Argusvlinder** is al lang een zeldzame verschijning. In 2004 werd de vlinder slechts 1 maal gezien. Deze vlinder vliegt nog iets beter in het zuiden van de provincie. In West Vlaanderen is de Argusvlinder zelfs nog tamelijk goed vertegenwoordigd.
Het **Koevinkje** vliegt als de meeste waarnemers op vakantie gaan. De top van de vliegtijd valt in de 1ste helft van juli. We vermoeden dan ook dat deze vlinder het beter doet dan de cijfers laten uitschijnen en dat er voornamelijk in Het Leen nog een goede populatie aanwezig is.
Het **Bruin zandoogje** en het **Oranje zandoogje** vliegen als het hoogzomer is. Welnu, in 2004 was er geen hoogzomer en waren de geziene aantallen dus benedenmaats.
Het **Bont zandoogje** echter is een vlinder die wat van schaduw houdt en die vanaf het voorjaar tot diep in het najaar kan waargenomen worden. Dit vlindertje vloog dan ook in normale aantallen in 2004.

Het weer in de zomermaanden van 2004 heeft zeker een grote invloed gehad op de vlinderpopulaties. Op de meeste vlindersoorten heeft een dergelijke slechte zomer slechts een tijdelijke invloed en herstellen deze populaties zich de komende jaren.
Voor vlindersoorten, waarvan de populaties echter al zeer klein waren, kan zo'n slechte zomer echter nefast zijn.

Het volledige vlinderjaarverslag 2004 telt 87 blz. en is verkrijgbaar tegen de prijs van € 5,00 bij G. Groenez, Pelikaanstraat 42, 9700 Oudenaarde, 0486/16.74.30, gunther.groenez@pandora.be

Mesttransporten

Een steekproef van de federale politie leerde dat 40% van de mesttransporten onregelmatigheden vertoonden. Er wordt met andere woorden op grote schaal gefraudeerd en mest gedumpt. Zelfs de minister kan dat nu niet meer ontkennen en heeft inderhaast een verscherping van de controle aangekondigd. Meest in het oog springend is de verplichte GPS voor grote vervoerders.
Zoals verwacht heeft het Europees Hof België nu ook formeel veroordeeld voor het niet naleven van de nitraatrichtlijn uit 1991. België en in het bijzonder Vlaanderen heeft de kwetsbare gebieden niet correct (lees: te weinig) aangeduid. Daarnaast heeft Europa zware kritiek op de zgn. code van goede landbouwpraktijk. Zo wordt het bemestingsverbod in een strook van 5 meter langs waterlopen als volstrekt onvoldoende beschouwd. De minister heeft al laten weten dat hij "zich volledig zal schikken naar het arrest" en 142.000 ha bijkomend kwetsbaar gebied zal aanduiden.
Meer informatie op http://www.natuurpunt.be.

Nieuw Oost-Vlaams subsidiebesluit Soortbeschermingsprojecten

Op de provincieraad van Oost-Vlaanderen van 16 juni 2005 werd het reglement betreffende de subsidiëring van soortenbeschermingsprojecten goedgekeurd. Elk Regionaal Landschap, Bosgroep of erkende terreinbeherende natuurvereniging kan een subsidie aanvragen voor projecten die de instandhouding en het herstel van het leefgebied van prioritaire aandachtsoorten, soorten die voorkomen op de Vlaamse Rode Lijsten of provinciale aandachtssoorten tot doel hebben. De subsidie bedraagt maximum 90 % van de bewezen uitgaven. Met de Provincie is afgesproken dat de subsidieaanvragen via het secretariaat in Mechelen zullen ingediend worden.
Afdelingen en/of reservaatsprojecten die ideeën of al een concreet uitgewerkt plan hebben om een subsidieaanvraag in te dienen, kunnen contact opnemen met de dossierverantwoordelijke voor hun regio. Het volledig subsidiebesluit kan je downloaden op http://www.oost-vlaanderen.be/public/wonen_milieu/milieu/subsidies/1512.cfm. Dit nieuwe besluit is in natuurmiddens omstreden omdat het de gunstiger provinciale subsidieregeling voor aankoop van natuurgebieden vervangt.

Trage wegen

In de loop van de afgelopen maanden nam je contact op met de trage-wegen-lijn van vzw Trage Wegen. Dit omdat je herhaaldelijk op gesloten deuren stuitte in een buurtwegendossier. Soms omdat een lokale overheid dergelijke openbare wegen niet belangrijk vindt, soms uit schrik, soms uit onwetendheid. Veel gemeenten beseffen immers niet dat zelfs wegen die niet in de atlas der buurtwegen staan ingeschreven toch openbare wegen zijn en dat zij deze dienen te onderhouden. Zèlfs al lopen de wegen of paden over privé grond.
De vzw Trage Wegen pleit steeds voor overleg en transparantie. In elk buurtwegendossier is het volgens ons belangrijk te blijven discussiëren en te communiceren met gemeente en provincie. Dat overleg verloopt niet altijd even makkelijk en zeker niet altijd even snel, waardoor een aantal vrijwilligers vaak afhaken na een maandenlange of soms jarenlange rompslomp. Toch bestaat er een manier om een buurtwegenactie zonder al te veel moeite te tonen aan het grote publiek: de actiedatabank van http://johanna.be. Hier maakt men je wegwijs in de mogelijkheden tot acties die in veel gemeenten al tot successen hebben geleid. Veel succes toegewenst!

Wij delen in de rouw van

De familie van de Heer Willy Suetens, echtgenoot van Mevrouw Mia Olbrechts, geboren op 18 november 1930 en overleden op 14 augustus 2005.
Hij was onder meer voorzitter van de 'Hoge Raad voor Natuurbehoud', lid van de Raad van Bestuur van de 'Belgische Natuur- en Vogelreservaten', commissaris beheerder van 'De Wielewaal' en stichtend voorzitter van het 'Fonds voor de Instandhouding van de Roofvogels'.

De familie De Durpel, bij het overlijden van hun zoon en broer Jan op 27 juli 2005.

Vrijdag 21 oktober om 20 uur: voordracht over Mexico, Guatemala en Honduras

door Karel en Alma De Waele

In deze voordracht (met powerpointpresentatie) nemen Karel en Alma ons mee op reis naar het "land van Azteken en Maya's". We proeven er van de cultuur (tempels, piramiden, …), de prachtige landschappen en het sociale leven. Samenkomst om 20u in zaal te Lande te Zeveren (Deinze). Einde omstreeks 22u. Inkom: € 2,5 per persoon, € 5 per gezin. Deze voordracht gaat door in samenwerking met Oxfam Wereldwinkel en de Gezinsbond afdeling Deinze. Ter plekke is er mogelijkheid om producten uit Mexico, Guatemala, Honduras van de Wereldwinkel te kopen.

Zaterdag 19 november om 20 uur: diavoordracht over de natuur en vogels in Sichuan (China)

door Bernard Van Elegem

Deze diareeks wordt getoond in zaal "Amigo "(vroeger Stedelijk Centrum) in de Heurnestraat te Heurne. Aanvang om 20u stipt. Einde omstreeks 22u30. Inkom: € 2,5 per persoon, € 5 per gezin. Sichuan is in het hart van China gelegen en is bij de vogelkijkers vooral gekend om zijn spectaculaire avifauna en menige endemische rariteiten (soorten die enkel in dit gebied voorkomen). Sichuan is niet alleen de biodiversiteitshotspot van China, maar biedt de reiziger ook een rijk palet aan adembenemende landschappen en wordt bevolkt door een fascinerende mix van etnische groepen. Bernard Van Elegem bracht er 35 dagen door en zal je tijdens deze winteravond uitgebreid onderhouden over de subtropische bamboebossen, montane oerbossen, alpiene rotsvegetaties en de Tibetaanse hoogvlakte. Je kan er kennis maken met tot de verbeelding sprekende vogelfamilies en -namen, zoals de saterhoenders, fulvettas en yuhinas, diksnavelmezen, de Père David's nachtegaal, de Prezwalski roodmus en het Svertov's hazelhoen. De expeditie in deze afgelegen regio leverde beeldmateriaal op van diverse vogels die tot op heden nog niet of nauwelijks in het wild gefotografeerd werden. Een niet te missen kans dus om meer te weten te komen over dit weinig gekend maar fascinerend gebied.

Zaterdag 17 december om 20 uur: diavoordracht over de Rocky Mountains

door Philippe Clément

Deze prachtige, niet te missen diareeks in overvloei wordt getoond in zaal "Amigo" (vroeger Stedelijk Centrum) in de Heurnestraat te Heurne. Aanvang om 20u stipt. We trekken door het wereldberoemde nationale park "Yellowstone" NP met zijn talrijke geisers en warmwaterbronnen, maar waar ook wolven, beren en bizons rondzwerven. Het Grand Teton NP laat ons kennismaken met de klein pika, de chipmunks en één van de mooiste bergzichten van Noord-Amerika. De Rocky Mountains worden ook wel eens de ruggegraat van de wereld genoemd. De nationale parken "Grand Tetons", "Yellowstone" en "Glacier" zijn één van de rijkste die de V.S. rijk is. De bergen, de valleien, meren en rivieren herbergen er heel wat dieren en planten. Prachtige landschappen, geisers, bizons, marmotten, zwarte beren en herten werden op een sublieme manier op dia vastgelegd. Wie zijn oog wil laten verwennen mag deze dia-avond niet missen. Einde omstreeks 22u30. Inkom: € 2,5 per persoon, € 5 per gezin.

